

ZAKŁAD SŁUŻBY PREWENCYJNEJ

99

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Grzegorz Perz

WYBRANE ZAGADNIENIA
HISTORII POLICJI



CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

Legionowo 2013

Korekta, skład i druk:
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie
Nakład 50 egz.

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
I. Organizacja Policji Państwowej	7
II. Warunki przyjęcia do Policji Państwowej	9
III. Odpowiedzialność dyscyplinarna	10
IV. System szkolenia zawodowego	12
V. Uzupełnienie Policji Państwowej	14
Załączniki	16
Ustawa z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej	16
Ustawa z 13 lipca 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszów Policji Państwowej	21
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej	24
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z 2 marca 1920 r. w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia Policji Państwowej	45
Bibliografia	53

Publikacja pt. „Wybrane zagadnienia historii Policji” adresowana jest przede wszystkim do słuchaczy szkoleń zawodowych podstawowych, które odbywają się w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Jest to pierwsza publikacja poruszająca tę tematykę, a jej zakres przedmiotowy obejmuje lata 1919–1939, co odpowiada powstaniu i organizacji Policji Państwowej w okresie międzywojennym.

Zamysłem autora jest przedstawienie wybranych zagadnień z okresu powstania i funkcjonowania Policji Państwowej w sposób syntetyczny, co powinno ułatwić przyswojenie przez słuchaczy tego zagadnienia określonego w programie szkolenia zawodowego podstawowego. W przypadku zainteresowania tą formą pomocy dydaktycznych w następnych publikacjach zostaną przedstawione:

- 1) losy policjantów po wybuchu II wojny światowej;
- 2) działalność Milicji Obywatelskiej w latach 1944–1989;
- 3) najnowsza historia Policji po 1990 r.

oraz zagadnienie, którego obowiązek poznania nakłada na słuchaczy program szkolenia zawodowego podstawowego wprowadzony decyzją nr 347 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 listopada 2012 r. zmieniającą decyzję w sprawie wprowadzenia programu szkolenia zawodowego podstawowego (Dz. Urz. KGP z 2012 r. poz. 62), tj. związki zawodowe w Policji.

Końcowa część publikacji stanowi wybór kilku aktów prawnych niezbędnych w nauce przedmiotowego zagadnienia.

I. ORGANIZACJA POLICJI PAŃSTWOWEJ

24 lipca 1919 r. Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę o Policji Państwowej. Przyjęto wówczas zasadę, że ustawa ma stanowić dokument zwięzły i podejmujący jedynie fundamentalne zasady ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz organizacji Policji. Szczegółowe problemy miały być rozwiązywane w trakcie ich powstawania na mocy zarządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych i okólników oraz rozkazów Komendanta Głównego Policji¹.

Ustawa z 24 lipca 1919 r. stanowiła, iż Policja jest przystosowana do administracyjnego podziału państwa i dzieli się na²:

- a) komendy okręgowe, łączące kilka lub kilkanaście komend powiatowych;
- b) komendy powiatowe, odpowiadające terytorialnie powiatom;
- c) komisariaty, obejmujące większe miasta w powiatach lub dzielnice w dużych miastach;
- d) posterunki stałe w gminach.

W miastach, stanowiących samodzielną jednostkę administracyjną, Policja była organizowana na prawach komendy powiatowej lub okręgowej.

Ponadto zgodnie z artykułem art. 5 ustawy z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej przy komendach okręgowych do spraw dochodzenia przestępstw istniały urzędy śledcze. Należy podkreślić, że w okresie międzywojennym pojęcie „służba śledcza” nie miało stałego znaczenia, a w zależności od warunków organizacyjnych i konkretnej sytuacji społecznej zakres kompetencji pionu śledczego poszerzał się lub malał³.

Początkowo powołano 6 komend okręgowych, w tym jedną na terenie miasta stołecznego Warszawy. Do 1925 r. utworzono 16 komend okręgowych i Komendę Główną Województwa Śląskiego. Komendy okręgowe przyjęły numerację od I do XVI i obejmowały swym zasięgiem poniższe okręgi⁴:

- I okręg warszawski,
- II okręg łódzki,
- III okręg kielecki,
- IV okręg lubelski,
- V okręg białostocki,
- VI okręg m. st. Warszawy,
- VII okręg krakowski,
- VIII okręg lwowski,
- IX okręg tarnopolski,
- X okręg stanisławowski,
- XI okręg poznański,
- XII okręg pomorski,
- XIII okręg wołyński,
- XIV okręg poleski,

¹ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 61.

² P. Majer, *Ustawy Polskiej Policji (1791–1990). Źródła z komentarzem*, Szczytno 2007. Art. 5 ustawy z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej.

³ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939*, s. 288.

⁴ Tamże, s. 214.

- XV okręg nowogrodzki,
- XVI okręg wileński.

Na czele Policji w państwie stał Komendant Główny Policji podległy bezpośrednio Ministrowi Spraw Wewnętrznych⁵. Komendanta Głównego Policji mianował Naczelnik Państwa na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych⁶.

Komendantowi Głównemu Policji podlegali bezpośrednio komendanci okręgowi, którzy sprawowali zwierzchnią władzę Policji w okręgu i załatwiali wszelkie sprawy związane z organizacją, administracją, uzupełnieniem i wyszkoleniem Policji w okręgu. Na czele urzędów śledczych stali naczelnicy Policji śledczej podlegli bezpośrednio komendantowi okręgowemu Policji⁷.

Na czele Policji w powiecie stał komendant powiatowy, a na czele komisariatu – komisarz policyjny⁸. Wyższych funkcjonariuszy Policji Państwowej mianował Minister Spraw Wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Policji⁹.

W okresie międzywojennym funkcje Komendanta Głównego Policji pełniło 6 policjantów¹⁰:

- 1) inspektor generalny Władysław HENSZEL (17 czerwca 1919 r. – 20 kwietnia 1922 r.);
- 2) inspektor generalny Wiktor Zygmunt SAS HOSZOWSKI (20 kwietnia 1922 r. – 17 marca 1923 r.);
- 3) pułkownik Michał BAJER (17 marca 1923 r. – 1 lipca 1923 r.);
- 4) inspektor generalny Marian GORGONIUSZ BORZĘCKI (1 lipca 1923 r. – 5 listopada 1926 r.);
- 5) pułkownik Janusz Zygmunt Jagrym MALESZEWSKI (5 listopada 1926 r. – 24 stycznia 1935 r.);
- 6) generał brygady Józef Ignacy Kordian ZAMORSKI (24 stycznia 1935 r. – 17 września 1939 r.).

Stanowiska zastępców Komendanta Głównego Policji pełniło z kolei czterech policjantów, spośród których dwóch w latach następnych zostało powołanych na stanowisko Komendanta Głównego Policji. Byli to Marian Borzęcki oraz Wiktor Hoszowski. Należy podkreślić, iż etat Zastępcy Komendanta Głównego Policji został zlikwidowany w 1936 r.¹¹

⁵ Art. 6 ustawy z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej.

⁶ Tamże, art. 16.

⁷ Tamże, art. 7.

⁸ Tamże, art. 8.

⁹ Tamże, art. 17.

¹⁰ *85 lat Polskiej Policji*, pod red. G. Kędzierskiej, Szczytno 2004, s.15–16.

¹¹ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939*, s.169.

II. WARUNKI PRZYJĘCIA DO POLICJI PAŃSTWOWEJ

Warunkiem przyjęcia do Policji było spełnienie poniższych kryteriów¹²:

- 1) obywatelstwo polskie;
- 2) nieskazitelna przeszłość;
- 3) wiek od 29 do 45 lat;
- 4) zdrowa i silna budowa ciała oraz wzrost odpowiedni;
- 5) znajomość języka polskiego w piśmie i w słowie, i umiejętność liczenia.

Kandydaci na wyższych funkcjonariuszy Policji, oprócz powyższych warunków, musieli ponadto posiadać wykształcenie:

- do zastępcy komendanta okręgowego włącznie – co najmniej świadectwo ukończenia średniego zakładu naukowego,
- na komendantów okręgowych, Zastępcę Komendanta Głównego i Komendanta Głównego Policji – wykształcenie wyższe¹³.

Nominację do Policji poprzedzała półroczna służba próbna, która zaliczała się do czasu służby w Policji. Każdy nowo przyjęty funkcjonariusz Policji obowiązany był złożyć przysięgę zgodnie z *Rotą przysięgi służbowej*, tj.:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na powierzonym mi stanowisku pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publicznie mieć zawsze przed oczyma, władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierności dochować; wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzedz pilnie, obowiązki swoje spełniać gorliwie i sumiennie, rozkazy wykonywać dokładnie, tajemnicy urzędowej dochować.

Tak mi Panie Boże dopomóż”¹⁴.

¹² Ustawa z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej – art. 26.

¹³ Tamże, art. 27.

¹⁴ Tamże, aneks do art. 30.

III. ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA

Głównym celem wydanych w 1919 r. przepisów dyscyplinarnych było zapobieżenie czynom niegodnym funkcjonariusza Policji i urzędnika państwowego. W rzeczywistości polscy policjanci bardzo często dopuszczali się czynów nagannych, nie ciesząc się dobrą opinią społeczeństwa, a ich działania spotykały się z powszechną krytyką¹⁵.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej funkcjonariusze Policji za wykroczenia służbowe podlegali odpowiedzialności dyscyplinarnej i mogły być nakładane na nich następujące kary dyscyplinarne:

- 1) nagana;
- 2) areszt do 7 dni;
- 3) przeniesienie na urząd o mniejszych dodatkach funkcyjnych;
- 4) degradacja;
- 5) wydalenie.

Najczęstszym przewinieniem dyscyplinarnym były czyny wynikające z niewłaściwego stosunku do ludności cywilnej. Z niedobrej sytuacji dyscyplinarnej w szeregach Policji zdawały sobie sprawę również władze centralne. W latach 1919–1922 ciągle rosła ogólna liczba kar wymierzanych funkcjonariuszom Policji, a przede wszystkim wydaleń. Ze względu na niemożność zastąpienia wydalonych funkcjonariuszy nowymi wyszkolonymi policjantami Komenda Główna PP zażądała od kierowników terenowych organów policyjnych ograniczenia stosowania kary wydalenia ze służby¹⁶. Pomimo tego liczba kar ustabilizowała się na wysokim poziomie i np. wyższym funkcjonariuszom wymierzono¹⁷:

- w 1921 r. 204 kary, w tym 86 wydaleń,
- w 1922 r. 176 kar, w tym 38 wydaleń,
- w 1923 r. 261 kar, w tym 39 wydaleń,
- w 1924 r. 335 kar, w tym 30 wydaleń,
- w 1925 r. 297 kar, w tym 28 wydaleń,
- w 1926 r. 206 kar, w tym do 15 wydaleń (dane do czerwca).

Po 1926 r. nastąpiły dość znaczne zmiany w przepisach dyscyplinarnych dotyczących funkcjonariuszy Policji Państwowej. Zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (przedmiotowe rozporządzenie z mocą ustawy uchyliło przepisy prawne ustawy z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej) wprowadzono – oprócz odpowiedzialności dyscyplinarnej – również odpowiedzialność karną. Dokonano także rozdziału kar dyscyplinarnych nakładanych na szeregowych i oficerów PP, tj. szeregowi Policji Państwowej mogli zostać ukarani karą dyscyplinarną¹⁸:

- nagany;
- aresztu od jednego do siedmiu dni;
- degradacji o jeden stopień;
- zwolnienia ze służby;
- wydalenia ze służby.

¹⁵ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939*, s. 106.

¹⁶ Tamże, s. 108.

¹⁷ Tamże, s. 108.

¹⁸ Art. 107A rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej.

Oficerowie Policji Państwowej mogli zostać ukarani karą dyscyplinarną¹⁹:

- upomnienia;
- nagany;
- aresztu domowego lub na odwachu od jednego do czternastu dni (odwach – siedziba warty głównej garnizonu wraz z biurami komendy i aresztem);
- zwolnienia ze służby;
- wydalenia ze służby.

Nową instytucją było także wprowadzenie kary dyscyplinarnej „zwolnienie ze służby”, które nie pociągało za sobą, tak jak kara dyscyplinarna „wydalenie ze służby”, utraty praw nabytych służbą, jednak przy wydaniu orzeczenia dyscyplinarnego zaopatrzenie emerytalne mogło być zmniejszone, a zmniejszenie to nie mogło przekraczać 50% normalnego wymiaru zaopatrzenia²⁰.

Statystyka kar dyscyplinarnych wymierzanych oficerom Policji w latach 1927–1938 potwierdza, że w porównaniu z okresem wcześniejszym liczba kar dyscyplinarnych, w tym i wydaleń z Policji, uległa znacznemu zmniejszeniu i przedstawiała się następująco²¹:

- w 1927 r. 196 kar, w tym 16 wydaleń,
- w 1928 r. 109 kar, w tym 9 wydaleń,
- w 1929 r. 99 kar, w tym 6 wydaleń,
- w 1930 r. 100 kar, w tym 6 wydaleń,
- w 1931 r. 104 kary, w tym 7 wydaleń,
- w 1932 r. 29 kary, w tym 5 wydaleń,
- w 1933 r. 70 kar, w tym 3 wydalenia,
- w 1934 r. 64 kary, w tym 1 wydalenie,
- w 1935 r. 74 kary, w tym 2 wydalenia,
- w 1936 r. 75 kar, w tym 1 wydalenie,
- w 1937 r. 61 kar, bez wydaleń,
- w 1938 r. 54 kary, bez wydaleń.

¹⁹ Tamże, art. 107B.

²⁰ Tamże, art. 108.

²¹ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939*, s. 111.

IV. SYSTEM SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Zgodnie z art. 32 i następnymi przy każdej komendzie okręgowej powinny istnieć szkoły dla posterunkowych i przodowników Policji. Szkoły te powinny być prowadzone metodą wojskową, a na jej czele powinni stać komendanci posiadający wyszkolenie wojskowe²². Ograniczenia budżetowe oraz kłopoty ze skompletowaniem kadry wykładowców spowodowały, że w niektórych okręgach szkoły te zorganizowano dopiero w 1921 r.²³

W zakresie szkolnictwa policyjnego w okresie międzywojennym można zasadniczo wyodrębnić dwa okresy²⁴:

- 1) lata 1919–1928;
- 2) lata 1928–1939.

Wraz z utworzeniem Policji Państwowej przed jej twórcami stanął poważny problem wyszkolenia zawodowego jak największej liczby funkcjonariuszy Policji. Cel, jaki przyświecał temu zadaniu, był jasny i precyzyjny, tj. szybkie i sprawne przeszkolenie jak największej liczby funkcjonariuszy²⁵.

W związku z powyższym przyjęty na początku model szkolenia charakteryzował się tymczasowością i brakiem dbania o szczegóły. W pierwszym okresie funkcjonowania Policji Państwowej przy Komendzie Głównej PP powołano trzymiesięczną szkołę teoretyczno-zawodową dla wyższych funkcjonariuszy oraz dla starszych przodowników i przodowników. Wraz z upływem czasu kształtowała się świadomość, że przyjęty system szkolenia nie jest efektywny. Na bazie posiadanej wiedzy i doświadczeń zawodowych w 1924 r. przeprowadzono reorganizację szkolnictwa policyjnego²⁶. Wyróżniono trzy jego zasadnicze etapy, tj.:

- a) szkolenie podstawowe dla posterunkowych,
- b) szkolenie przodowników,
- c) szkolenie wyższych funkcjonariuszy.

Należy podkreślić, że szkoleniem wyższych funkcjonariuszy zajęła się nowo powołana Główna Szkoła Policyjna w Warszawie.

Kolejny model szkolenia został zapoczątkowany w 1928 r. kiedy to powołano do życia dwa rodzaje szkół (w 1927 r. zamknięto szkoły dla posterunkowych i przodowników)²⁷:

- a) szkołę oficerską Policji Państwowej w Warszawie,
- b) szkoły dla szeregowych Policji Państwowej w Żyrardowie, Sosnowcu i Mostach Wielkich.

Szkoły policyjne zostały bezpośrednio podporządkowane Komendantowi Głównemu PP. W trakcie 9-miesięcznego kursu oficerskiego zamierzano uczyć następujących przedmiotów²⁸:

- a) prawo karne i materialne – 234 godziny,
- b) prawo państwowe i administracyjne – 234 godziny,
- c) instrukcja służbowa – 78 godzin,
- d) służba śledcza – 126 godzin,
- e) biurowość – 32 godziny,

²² Zob. ustawa z dnia 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej – art. 32–35.

²³ A. Misiuk, *Historia Policji – skrypt dla studentów WSPol. w Szczytnie*, Szczytno 1997, s. 38.

²⁴ Tamże, s. 37.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże, s. 38.

²⁷ Tamże.

²⁸ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939*, s. 177.

- f) higiena, medycyna sądowa i ratownictwo – 64 godziny,
- g) politologia i socjologia – 78 godzin,
- h) psychologia, etyka i logika – 64 godziny,
- i) nauka o broni i wyszkolenie strzeleckie – 64 godziny,
- j) terenoznawstwo – 64 godziny,
- k) stosunek do ludności i zasady zachowania się w służbie i poza służbą – 32 godziny,
- l) musztra i ćwiczenia sprawności fizycznej – 192 godziny,
- ł) nauka o Polsce, łącznie z historią, geografią i literaturą – 78 godz.

Następne znaczące reformy szkolnictwa policyjnego wprowadzono w 1931 i 1936 r.²⁹

²⁹ Por. A. Misiuk, *Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów od X wieku do współczesności*, Szczytno 2006, s. 88–91.

V. UZUPEŁNIENIE POLICJI PAŃSTWOWEJ

Krótko po uchwaleniu ustawy o Policji Państwowej, w październiku 1919 r. do Policji Państwowej zwerbowano 15 215 niższych funkcjonariuszy i 404 wyższych. Według preliminarza budżetowego na 1920 r. przewidywano dla Policji następujący stan etatowy³⁰:

- 723 wyższych funkcjonariuszy,
- 27 427 niższych funkcjonariuszy,
- 1352 stanowiska urzędnicze,
- 9 etatów niższej służby wewnętrznej.

Największa liczba zatrudnionych w Policji Państwowej w okresie międzywojennym przypadała na 1924 r. i wynosiła³¹:

- 1167 wyższych funkcjonariuszy,
- 46 390 niższych funkcjonariuszy,
- 1301 urzędników,
- 668 niższych funkcjonariuszy cywilnych.

Łącznie – 49 526 osób.

Do wyższych funkcjonariuszy należeli³²:

- 1) Komendant Główny;
- 2) Zastępca Komendanta Głównego;
- 3) komendant okręgowy;
- 4) zastępca komendanta okręgowego;
- 5) komendant powiatowy;
- 6) zastępca komendanta powiatowego;
- 7) komisarz;
- 8) zastępca komisarza;
- 9) naczelnik urzędu śledczego.

Niżsi funkcjonariusze to:

- 1) starszy przodownik;
- 2) przodownik;
- 3) starszy posterunkowy;
- 4) posterunkowy.

Zgodnie z art. 32 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej dnia z 6 marca 1928 r. Policji Państwowej oficerami Policji Państwowej byli:

- 1) generalny inspektor PP,
- 2) nadinspektor PP,
- 3) podinspektor PP,
- 4) nadkomisarz PP,
- 5) komisarz PP,
- 6) podkomisarz PP,
- 7) aspirant PP.

³⁰ A. Misiuk, *Historia Policji – skrypt dla studentów WSPol w Szczytnie*, s. 36.

³¹ Tamże.

³² Art. 10 ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej.

Szeregowymi Policji Państwowej byli:

- 1) st. przodownik PP,
- 2) przodownik PP,
- 3) st. posterunkowy PP,
- 4) posterunkowy PP.

Kandydaci na szeregowych Policji Państwowej powinni posiadać³³:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) nieskazitelną przeszłość,
- 3) wiek od 21 do 35 lat,
- 4) odpowiednie uzdolnienie fizyczne i umysłowe,
- 5) zdolność do działań prawnych,
- 6) biegłą znajomość języka polskiego w mowie i piśmie,
- 7) wykształcenie ogólne w zakresie co najmniej 4 klas szkoły powszechnej.

Kandydaci na oficerów powinni ponadto posiadać wykształcenie średnie, ogólnokształcące lub zawodowe potwierdzone zdaniem stosownych egzaminów.

Należy podkreślić, że ustawa z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej nie odnosiła się bezpośrednio do stopni służbowych w PP, natomiast tę problematykę statuowała m.in. ustawa z 13 lipca 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszów Policji Państwowej oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z 2 marca 1920 r. w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia Policji Państwowej.

³³ Art. 35 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej.

Ustawa z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej

Art. 1. Policja jest państwową organizacją służby bezpieczeństwa.

Art. 2. Policja państwowa jest organem wykonawczym władz państwowych i samorządowych i ma za zadanie ochronę bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego.

Art. 3. Koszta utrzymania policji państwowej ponosi bezpośrednio skarb państwa z tem jednak, że organy samorządu: komunalne związki powiatowe oraz gminy miast, wydzielonych z powiatów, zwracają państwu 1/4 część wszelkich kosztów utrzymania policji. Sposób pobierania należnej od samorządu części kosztów utrzymania policji określają przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Gminy obowiązane są dostarczyć za opłatą na żądanie powiatowych i miejskich władz administracyjnych lokali, potrzebnych na umieszczenia biur i posterunki policji.

Wysokość wspomnianych opłat ustalą przepisy wykonawcze, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Organizacja policji

Art. 4. Policja jest organizowana i wyszkolona na wzór wojskowy i podlega Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. Organizacja policji jest przystosowana do administracyjnego podziału państwa; stosownie do tego policja dzieli się na:

- a) komendy okręgowe, łączące kilka lub kilkanaście komend powiatowych,
- b) komendy powiatowe, odpowiadające terytorjalnie powiatom,
- c) komisariaty, obejmujące większe miasta w powiatach lub dzielnice w dużych miastach,
- d) posterunki stałe w gminach.

W miastach, stanowiących samodzielną jednostkę administracyjną, policja organizowaną jest na prawach komendy powiatowej lub okręgowej.

Przy komendach okręgowych do spraw dochodzenia przestępstw istnieją urzędy śledcze.

Art. 6. Na czele policji w państwie stoi główny komendant policji, zależny do Ministra Spraw Wewnętrznych. Do zadań głównego komendanta należą czynności wykonawcze w zakresie organizacji, administracji, zaopatrzenia, uzbrojenia oraz uzupełnień i wyszkolenia policji w państwie.

Art. 7. Komendantowi głównemu policji podlegają bezpośrednio komendanci okręgowi.

Okręgowi komendanci są zwierzchnią władzą policji w okręgu i załatwiają wszystkie sprawy, związane z organizacją, administracją, uzupełnieniem i wyszkoleniem policji w okręgu.

Na czele urzędów śledczych stoją naczelnicy policji śledczej, podlegli komendantom okręgu.

Art. 8. Na czele policji w powiecie stoi komendant powiatowy policji. Na czele komisariatu – komisarz policyjny.

Art. 9. Organizację głównej komendy i okręgowych komend policji określają specjalne przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 10. Funkcjonariusze policji dzielą się na wyższych i niższych.

Art. 17. Wyższych funkcjonariuszów policji od kategorii XI mianuje Minister Spraw Wewnętrznych na przedstawienie głównego komendanta.

Art. 18. Niższych funkcjonariuszów policji mianuje okręgowy komendant na przedstawienie komendantów powiatowych.

Art. 19. Zwolnienia z urzędów należą do właściwej władzy mianującej.

Art. 20. Przeniesienia służbowe funkcjonariuszów policji w granicach okręgu zarządza okręgowy komendant.

Przeniesienia powiatowych oraz okręgowych komendantów policji zarządza Minister Spraw Wewnętrznych.

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 21. Za wykroczenia służbowe stosowane będą do funkcjonariuszów policji następujące kary dyscyplinarne według trybu, ustalonego w przepisach wydawanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych:

- 1) nagana,
- 2) areszt do dni 7-miu,
- 3) przeniesienia na urząd o mniejszych dodatkach funkcyjnych,
- 4) degradacja,
- 5) wydalenie.

Art. 22. Powiatowi komisarze rządowi, a w miastach, wydzielonych z powiatów, przedstawiciele władzy administracyjnej mają prawo zarówno z własnej inicjatywy jak na wniosek przedstawiciela organu samorządu zawieszać w czynnościach służbowych podwładnych im powiatowych komendantów i kierowników komisariatów policji pod warunkiem natychmiastowego zawiadomienia okręgowego komendanta o zawieszeniu, celem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Liczebność policji

Art. 23. Ilość członków policji określi w stosunku do liczby ludności i potrzeb miejscowych Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Przy ustalaniu liczby funkcjonariuszów policji dla poszczególnych powiatów i miast Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zasięga w tej mierze opinii ciał samorządowych,

Uzupełnienie policji

Art. 24. Korpus policji uzupełnia się drogą dobrowolnego zgłaszania się kandydatów.

Art. 25. O możliwości przyjęcia kandydatów orzekają komisje kwalifikacyjne, utworzone przy powiatowych i miejskich komendach policji. Skład i tryb postępowania komisji określi instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych z tem, że w skład komisji mają wejść przedstawiciele organów samorządowych.

Warunki przyjęcia do policji

Art. 26. Warunkiem przyjęcia do policji jest:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) nieskazitelna przeszłość,
- 3) wiek od 23 do 45 lat,
- 4) zdrowa i silna budowa ciała oraz wzrost odpowiedni,
- 5) znajomość języka polskiego w piśmie i w słowie, i umiejętność liczenia.

Art. 27. Kandydaci na wyższych funkcjonariuszów policji muszą oprócz warunków zdrowia i moralności posiadać wykształcenie: do zastępcy komendanta okręgowego włącznie – conajmniej świadectwo ukończenia średniego zakładu naukowego, na komendantów okręgowych, zastępcę głównego komendanta i głównego komendanta – wykształcenie wyższe.

Oficerowie rezerwy, o ile nie posiadają wyższego wykształcenia, mają prawa kandydatów z wykształceniem średnim.

Starsi przodownicy, nie mający wykształcenia średniego, w uznaniu zasług i zdolności mogą awansować na wyższe urzędy, o ile złożą odpowiedni egzamin.

Art. 28. Wszyscy funkcjonariusze policji muszą ukończyć specjalne szkoły.

Art. 29. Nominację do policji poprzedza półroczna służba próbna. Służba próbna zalicza się do czasu służby w Policji.

Art. 30. Każdy nowowstępujący do policji funkcjonariusz musi złożyć przysięgę według załączonej roty.

Uposażenie policji

Art. 31. Uposażenie policji określą specjalne etaty, ułożone przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Szkoły

Art. 32. Przy każdej okręgowej komendzie istnieją szkoły dla posterunkowych i przodowników policji.

Szkoły te prowadzone są metodą wojskową. Komendanci szkół winni posiadać wojskowe wykształcenie.

Szkoły policyjne podlegają bezpośrednio okręgowym komendantom policji.

Nadto okręgowe komendy organizują kursy dla wywiadowców policji śledczej.

Art. 33. Szkoły dla wyższych funkcjonariuszów zorganizowane będą w miejscach, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 34. Organizację i programy szkół ustalą przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Spraw Wojskowych.

Art. 35. Dla skontrolowania i pogłębiania wojskowego wychowania i wykształcenia Policji wyznacza Minister Spraw Wojskowych na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych komisje wojskowe, które przeprowadzają doraźne inspekcje oraz stawiają swoje wnioski.

Minister Spraw Wojskowych na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych odkomenderowuje do policji oficerów w charakterze instruktorów.

Prawa i obowiązki funkcjonariuszów policji

Art. 36. Funkcjonariusze policji korzystają z wszelkich praw i prerogatyw, służących uczestnikom i funkcjonariuszom państwowym.

Art. 37. Funkcjonariusz policji, winny samowolnego opuszczenia służby bez uzyskania uprzedniego zwolnienia ze swego urzędu od właściwej władzy, ulegnie w drodze sądowej karze więzienia od trzech do sześciu miesięcy. Na ziemiach, gdzie obowiązuje austriacka ustawa karna, czyn ten stanowi występki, ulegający karze ścisłego aresztu od trzech do sześciu miesięcy.

Art. 38. Sprawę zaopatrzenia funkcjonariuszów policji, którzy wskutek pełnienia służby stali się niezdolnymi do pracy, oraz wdów i sierot po funkcjonariuszach policji, którzy ponieśli śmierć wskutek czynności służbowych – określi dodatkowa ustawa o odszkodowaniu funkcjonariuszów policji i ich rodzin.

Art. 39. Obowiązki funkcjonariuszów policji oraz tryb postępowania służbowego określi instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 40. Przepisy o umundurowaniu i uzbrojeniu policji wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 41. Ustawa niniejsza otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Praw.

Art. 42. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE do ustawy o policji państwowej

Art. 1. Z chwilą wprowadzenia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą dekrety o organizacji milicji ludowej z dnia 5 grudnia 1918 r. i 7 lutego 1919 r. oraz dekret o organizacji policji komunalnej z dnia 9 stycznia 1919 r.

Art. 2. Funkcjonariusze policji komunalnej, państwowej, samorządowej, milicji ludowej, straży kolejowej oraz istniejących urzędów śledczych wcieleni zostaną do policji państwowej na ogólnych zasadach kwalifikacyjnych, przewidzianych niniejszą ustawą.

W drodze wyjątku w okresie 1 roku mogą być odnośnie do wykształcenia i okresu służby próbnej czynione wyjątki od tej ustawy.

Funkcjonariusze policji komunalnej, samorządowej, milicji ludowej, straży kolejowej i urzędów śledczych, uchylający się od wstąpienia do policji państwowej nie otrzymują odprawy, nieprzyjęci do policji otrzymują 3 miesięczną odprawę.

Art. 3. W miarę obejmowania przez władze centralne administracji ziem b. zaborów austriackiego, pruskiego i ziem wschodnich b. zaboru rosyjskiego, istniejące na tych ziemiach organizacje państwowej służby bezpieczeństwa, a w miarę wprowadzania na tych ziemiach jednolitej ustawy samorządowej, istniejące samorządowe organizacje służby bezpieczeństwa wcielone zostaną do policji państwowej w myśl zasad niniejszej ustawy i przepisów przejściowych. Przepisy wykonawcze w tej mierze wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Siedziby komend okręgowych wyznacza Minister Spraw Wewnętrznych. W razie zaś wprowadzenia w życie prawa ustanawiającego jednostki administracyjne wyższego rzędu niż powiat, okręgi policji przystosowane zostaną do tych jednostek administracyjnych, a siedziby komend okręgowych znajdować się będą w miejscach siedzib naczelników tych jednostek.

Art. 5. W razie ustanowienia naczelników jednostek administracyjnych wspomnianych w art. poprzednim, uprawnienia Ministra Spraw Wewnętrznych z art. 11 i art. 15 ustawy o policji państwowej przechodzą na tych naczelników.

Art. 6. W miastach, stanowiących odrębną jednostkę administracyjną, może Minister Spraw Wewnętrznych aż do wprowadzenia w życie ustawy o administracji państwa, względnie aż do zmiany ustroju samorządu miejskiego, poruczyć sprawowanie władzy administracyjnej I instancji komendantom policji na miasta te zamianowanym.

ANEKS DO ART. 30 USTAWY O POLICJI PAŃSTWOWEJ Rota przysięgi służbowej

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na powierzonym mi stanowisku pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publiczne mieć zawsze przed oczyma; władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierności dochować; wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzedz pilnie, obowiązki swoje spełniać gorliwie i sumiennie, rozkazy przełożonych wykonać dokładnie, tajemnicy urzędowej dochować.

Tak mi Panie Boże dopomóż”.

Marszałek:

Trąmpczyński

W z. Prezydenta Ministrów
Minister Spraw Wewnętrznych:

S. Wojciechowski

Ustawa z 13 lipca 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszów Policji Państwowej

Art. 1. Wyżsi funkcjonariusze policji zaliczają się do następujących policyjnych stopni służbowych:

komendant główny do	I	nadkomisarz	V
nadinspektor	II	komisarz	VI
inspektor	III	podkomisarz	VII
podinspektor	IV	aspirant	VIII

Niżsi zaś:

starszy przodownik do	1	starszy posterunkowy	3
przodownik	2	posterunkowy	4

Do każdego z powyższych stopni służbowych przywiązane jest określone niżej uposażenie.

Art. 2. Uposażenie to składa się:

- z pensji zasadniczej,
- z dodatku za wysługę lat,
- z dodatku drożyznianego.

Art. 3. Ustanawia się następujące zasadnicze płace miesięczne w markach polskich według stopni służbowych:

A) Dla funkcjonariuszów wyższych:

I	3.200	Mk.	V	2.100	Mk.
II	2.900	”	VI	1.600	”
III	2.600	”	VII	1.400	”
IV	2.300	”	VIII	1.300	”

B) Dla funkcjonariuszów niższych:

1	950	Mk.	3	750	Mk.
2	850	”	4	700	”

Art. 4. Tytułem dodatku za wysługę lat funkcjonariusz policji otrzymuje za każdy rok służby państwowej 2½% pobieranej w danej chwili płacy zasadniczej.

Funkcjonariuszowi policji, który wykaże, iż ukończył studia wyższe na jednym wydziale uniwersytetu, lub równorzędnego zakładu naukowego, zakończone przepisaniem egzaminami, dolicza się 5% płacy zasadniczej za każdy rok studjów. Dodatek za studia wyższe nie może przenosić 20% płacy zasadniczej.

Czasu pełnienia normalnej powszechnej powinności wojskowej nie uwzględnia się przy wymiarze dodatku za wysługę lat; inną służbę wojskową zalicza się tylko wówczas, jeżeli funkcjonariusz policji nie spełniał jej jednocześnie z państwową służbą cywilną.

Funkcjonariusz policji zaczyna pobierać dodatek za wysługę lat dopiero po upływie roku od zamianowania go funkcjonariuszem stałym.

Dodatek za następną wysługę przyznaje się corocznie z urzędu, od pierwszego dnia miesiąca, następującego po terminie wysługi.

Dodatek za studia wyższe funkcjonariusz policji otrzymuje z chwilą mianowania go funkcjonariuszem stałym.

Art. 5. Przez czas trwania wyjątkowych, wywołanych wojną warunków ekonomicznych, funkcjonariusz policji pobiera dodatek drożyzniany do płacy zasadniczej, zależnie od stosunków rodzinnych i miejscowości, w której pełni służbę stałą.

Pod względem stosunków rodzinnych funkcjonariusze policji dzielą się na 4 grupy. Do pierwszej grupy należą samotni; do drugiej – utrzymujący jednego, lub dwóch członków rodziny (mała rodzina); do trzeciej – utrzymujący do czterech członków rodziny (średnia rodzina); do czwartej – utrzymujący więcej niż czterech członków (duża rodzina).

Przy zaliczaniu do grupy uwzględnia się będących na utrzymaniu funkcjonariusza policji:

- żonę, względnie męża,
- ślubne i uprawnione dzieci tudzież pasierbów do ukończonych lat 18, a o ile uczęszczają do szkół publicznych, lub wskutek ułomności fizycznych albo umysłowych nie mogą na swoje utrzymanie za-

rabiać – do ukończonych lat 24; w wypadkach ułomności fizycznej lub umysłowej władza centralna może w drodze wyjątku uwzględnić dzieci w wieku ponad 24 lata.

Jeżeli oboje małżonkowie pozostają w służbie państwowej, nie uwzględnia się żony przy wymiarze dodatku drożyznianego dla męża.

Dzieci i pasierbów, które weszły w związki małżeńskie lub które się same utrzymują, jakoteż pasierbów, posiadających własne zaopatrzenie, nie uwzględnia się przy wymiarze dodatku drożyznianego.

Podstawę od obliczenia dodatku drożyznianego stanowi płaca zasadnicza.

Wysokość miesięcznego dodatku drożyznianego, obliczonego w markach polskich, ustala się, mnożąc procentową część płacy zasadniczej, stanowiącej mnożną, przez mnożnik jednakowy dla wszystkich stopni służbowych, a różny dla poszczególnych klas miejscowości.

Mnożna wynosi dla funkcjonariuszy samotnych:

A) Dla funkcjonariuszów wyższych:

	płacy zasadniczej		płacy zasadniczej
w stopniu	I 1,0%	w stopniu	V 1,2%
”	II 1,1%	”	VI 1,4%
”	III 1,1%	”	VII 1,5%
”	IV 1,2%	”	VIII 1,6%

B) Dla funkcjonariuszów niższych:

w stopniu	1 1,9%	w stopniu	3 2,0%
”	2 1,9%	”	4 2,0%

Mnożna ta powiększa się:

dla małej rodziny o	4	jednostki
” średniej ”	7	jednostek
” dużej ”	10	”

Tak wyśrodkowaną cyfrę mnoży się przez ustalony mnożnik. W chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, ustala się mnożnik dla najwyższej klasy miejscowości na 150.

Podziału miejscowości na klasy dokona Rada Ministrów, na wniosek Ministra Skarbu, biorąc pod uwagę różnice warunków ekonomicznych, z tem jednak zastrzeżeniem, że kwota dodatku drożyznianego dla miejscowości, zaliczanej do klasy najniższej, nie może się różnić od odpowiedniej kwoty dla miejscowości, zaliczanej do klasy najwyższej, więcej aniżeli o 40%.

W zależności od zmiany warunków ekonomicznych, jakoteż od zmiany stosunków, które stanowiły podstawę zaliczenia miejscowości do poszczególnych klas, Rada Ministrów, na wniosek Ministra Skarbu władną będzie podwyższać albo obniżać stopę mnożnika i zarządzać zmiany w zaliczeniu miejscowości do poszczególnych klas.

Art. 6. Jeżeli funkcjonariusz policji otrzymuje osobne mieszkanie w naturze – wartość tego mieszkania potrąca się z uposażenia.

Art. 7. Funkcjonariusze policji, pełniący służbę śledczą, otrzymują nadto dodatek śledczy w wysokości 20% od pensji zasadniczej z odpowiednim dodatkiem drożyznianym dla samotnych.

Art. 8. Funkcjonariusz policji otrzymuje ze Skarbu Państwa tylko jedno stałe uposażenie służbowe; może jednak za spełnianie funkcji urzędowych, nie związanych ściśle ze służbą policyjną, otrzymywać w innej formie dodatkowe wynagrodzenie, którego wysokość ustala właściwa władza centralna w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 9. Dla wstępujących do służby policyjnej, czy to po raz pierwszy, czy ponownie, prawo do otrzymywania uposażenia rozpoczyna się, o ile istotne objęcie służby nastąpiło przed 15 dniem miesiąca – od 1 dnia tego miesiąca, o ile zaś nastąpiło po 15 dniu miesiąca – do 15 tegoż miesiąca kalendarzowego; w pozostałych wypadkach – z pierwszym dniem najbliższego kalendarzowego miesiąca po dniu mianowani na nowe stanowisko, względnie po powstaniu warunków, uzasadniających zmianę w wymiarze uposażenia.

Atoli w razie takiej zmiany miejsca służbowego, która pociąga za sobą zmianę w wysokości uposażenia, funkcjonariuszowi policji przysługuje prawo do uposażenia, odpowiadającego nowemu miejscu służbowemu, od pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca, następującego po uwolnieniu go od poprzednich obowiązków służbowych.

W razie śmierci funkcjonariusza policji, wstrzymuje się wypłatę uposażenia z ostatnim dniem kalendarzowego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła, a w razie rozwiązania stosunku służbowego w inny sposób – z ostatnim dniem tego kalendarzowego miesiąca, w którym stosunek ten istotnie ustał.

Art. 10. Uposażenie wypłaca się funkcjonariuszowi policji w ratach miesięcznych zgóry w pierwszym dniu każdego miesiąca.

O ile pierwszy dzień miesiąca jest niedzielą, lub uroczystym świętem – wypłata uposażenia następuje w ostatnim dniu poprzedniego miesiąca.

Art. 11. Postanowienia powyższych artykułów z wyjątkiem art. 4 (dodatek za wysługę lat i studja wyższe) stosują się analogicznie do funkcjonariuszów prowizorycznych.

Art. 12. Normy wszelkich niestałych i ubocznych poborów, jak: djety, dodatki za kierownictwo, dodatki funkcyjne, ryczałty rozjazdowe itp. określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Postanowienia przejściowe

Art. 13. Ustawie niniejszej podlegają wszyscy funkcjonariusze policji, mianowani na zasadzie ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. (Dz. Praw Nr 61, poz. 363).

Art. 14. Przy wymiarze dodatku za wysługę lat czas służby funkcjonariusza policji w rozumieniu ustawy niniejszej liczy się od dnia rzeczywistego objęcia służby w Państwie Polskim.

W czasie przejściowym, komisje weryfikacyjne, ustanowione:

- a) dla funkcjonariuszów wyższych – przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych;
 - b) dla funkcjonariuszów niższych – przy okręgowych komendach policji państwowej,
- będą mogły zaliczyć do czasu wysługi pewną liczbę lat tym funkcjonariuszom, którzy obecnie są w policyjnej służbie państwowej polskiej lub wstąpią do tej służby najpóźniej w trzy miesiące po wejściu w życie niniejszej ustawy, a którzy:

- a) pozostawali w służbie państwowej państw obcych, lub też w służbie samorządowej w tychże państwach, albo
- b) udowodnią, że pracą zawodową przed wstąpieniem do policyjnej służby państwowej polskiej nabyli kwalifikacji i doświadczenia, uzdalniających ich do tej służby. Zaliczyć można w ten sposób do wysługi z poprzedniej służby lub pracy zawodowej najwyżej 20 lat, co jednak nie przesądza zaliczenia czasu służby lub pracy do emerytury.

Komisje weryfikacyjne będą mogły zaliczyć funkcjonariuszom policji, którzy wstąpili do policyjnej służby państwowej po dniu pierwszym października 1920 r. poprzedni czas służby tylko wówczas, jeżeli funkcjonariusz wykaże, że zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły mu wcześniejsze wstąpienie do służby państwowej polskiej.

W wypadkach dłuższego urlopu bez uposażenia, odliczenia pewnego czasu na mocy orzeczenia dyscyplinarnego, czasu dobrowolnej służby wojskowej itp. wstrzymuje się decyzję co do przyznania dodatku za wysługę lat za te czasokresy, aż do wejścia w życie ustawy o służbie w policji państwowej.

Emerytowi, który zostanie przyjęty do czynnej policyjnej służby państwowej lub samorządowej może być zaliczony czas służby, odbytej w państwie obcym przed przeniesieniem go na emeryturę.

Decyzję w innych wypadkach zastrzega się Radzie Ministrów.

Art. 15. Postanowienia niniejszej ustawy nie dotyczą znajdujących się w policyjnej służbie państwowej pracowników, przyjętych na podstawie osobnych z nimi zawartych umów.

Art. 16. Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia 1 lipca 1920 r.

Z dniem 1 lipca 1920 r. tracą moc obowiązującą wszystkie ustawy i przepisy w przedmiocie objętym niniejszą ustawą. Wypłaty, dokonane w marcu, w kwietniu, maju i czerwcu 1920 r. ponad ustawowe uposażenie, uważa się za dodatek bezzwrotny regulacyjny po dzień 30 czerwca 1920 r.

Art. 17. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezydentowi Ministrów i Ministrowi Skarbu oraz Ministrowi Spraw Wewnętrznych, a o ile chodzi o b. dzielnicę pruską – także Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej.

Marszałek:

Trąmpczyński

Prezydent Ministrów
i Minister Skarbu:

W. Grabski

Minister Spraw Wewnętrznych:

w z. Dunikowski

Minister b. Dzielnicy Pruskiej:

W. Kucharski

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

TYTUŁ I.

Organizacja Policji Państwowej.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Policja Państwowa jest jednolitym, zorganizowanym na wzór wojskowy korpusem, przeznaczonym do utrzymania bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego.

W zakresie dochodzenia i ścigania przestępstw organa Policji Państwowej są organami wykonawczymi władz sądowych i prokuratorskich stosownie do obowiązujących ustaw postępowania karnego i przepisów szczególnych.

Art. 2. Nazwa „Policja” przysługuje wyłącznie Policji Państwowej, zorganizowanej na podstawie niniejszego rozporządzenia, oraz osobom w jej skład wchodzącym.

Art. 3. Policja Państwowa podlega:

- a) w zakresie wykonywania funkcji określonych w art. 1 ust. 1 władzom administracji ogólnej;
 - b) w sprawach organizacji i administracji wewnętrznej, a w szczególności uzupełnienia, wyszkolenia, zaopatrzenia, uzbrojenia, dyscypliny, kontroli służbowej i technicznego wykonywania służby oraz przygotowania do zadań, przewidzianych w art. 27 i 28 – swoim policyjnym przełożonym;
- w obu kierunkach zaś Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Ileokroć niniejsze rozporządzenie mówi o władzach administracji ogólnej, należy rozumieć oprócz państwowych władz administracji ogólnej również i te organa komunalne w miastach, stanowiących osobne powiaty miejsce, które sprawują funkcje władz administracji ogólnej w zakresie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego.

Art. 4. W sprawach organizacji i administracji wewnętrznej Policji Państwowej (art. 3 pkt b) władze administracji ogólnej mają prawo żądać od przełożonych policyjnych policji wyjaśnień i sprawozdań oraz usunięcia zauważonych niedomagań.

W zakresie dochodzenia i ścigania przestępstw prawo żądania wyjaśnień i sprawozdań oraz usunięcia niedomagań służy władzom sądowym i prokuratorskim.

Przełożeni policyjni o ile nie mogą we własnym zakresie uczynić zadość żądaniom władzy administracji ogólnej, sądowej lub prokuratorskiej, przedkładają sprawę do decyzji wyższemu przełożonemu policyjnemu.

Art. 5. Funkcje wykonawcze w zakresie bezpieczeństwa i spokoju publicznego Policja Państwowa spełnia bezpośrednio, zaś w sprawach porządku publicznego przez wspieranie, względnie w wypadkach uregulowanych osobnymi przepisami, przez nadzorowanie organów państwowych i samorządowych lub innych organów, które są albo będą powołane do wykonywania przepisów regulujących sprawy porządku publicznego.

Współdziałanie Policji Państwowej w sprawach porządku publicznego określa wojewoda stosownie do warunków miejscowych.

Art. 6. Pobieranie i ściąganie danin, grzywien, opłat, kar pieniężnych i kosztów sądowych i administracyjnych oraz doręczanie wezwań i innych pism sądowych i administracyjnych nie może być poruczane organom Policji Państwowej z wyjątkiem wypadków, w których organa te na podstawie obowiązujących przepisów są uprawnione do nakładania doraźnych kar administracyjnych.

Minister Spraw Wewnętrznych może wyjątkowo zgodzić się na wykonywanie przez Policję Państwową pomocniczych czynności wykonawczych w zakresie administracji państwowej i samorządowej, w szczególności doręczania wezwań, o ile czynności te dadzą się wykonać przy sposobności pełnienia właściwych zadań policji.

Art. 7. Władze sądowe i prokuratorskie, zarówno cywilne, jak i wojskowe, mają prawo wydawania poleceń Policji Państwowej w zakresie przewidzianym w art. 1 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, lub dla usunięcia oporu i ochrony czynności urzędowych.

O ile polecenie wydawane przez władze sądowe lub prokuratorskie uniemożliwia wykonanie zarządzenia wydanego przez władze administracji ogólnej, decyzja, które z tych poleceń ma być najpierw wykonane, należy do władzy administracji ogólnej z tym jednak, że sędziowskie i prokuratorskie polecenia aresztowania, rewizji, zabezpieczenia śladów przestępstwa przed zatarciem, usunięcia oporu przy czynnościach urzędowych oraz, jeśli prokurator w poszczególnym wypadku tak zleci, dochodzenia w sprawie osoby aresztowanej, – mają zawsze pierwszeństwo przed innymi poleceniami.

Minister Sprawiedliwości oraz Minister Spraw Wojskowych wydadzą w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych szczegółowe instrukcje w sprawie stosunku Policji Państwowej do władz sądowych i prokuratorskich i czynności dochodzenia przestępstw.

Art. 8. Władze i organa inne, niż sądowe i prokuratorskie, upoważnione przez specjalne ustawy i rozporządzenia do prowadzenia dochodzeń karnych i ścigania przestępców, komunikują się w tym zakresie z Policją Państwową bezpośrednio.

Art. 9. Wszystkie władze, urzędy i organa państwowej i samorządowej, poza wymienionymi w art. 7 i 8, zwracają się do Policji Państwowej w jej zakresie działania za pośrednictwem władzy administracji ogólnej, wyjąwszy wypadki, w których zwłoka zagraża niebezpieczeństwem; w wypadkach tych winny one jednak zawiadomić równocześnie właściwą władzę administracji ogólnej.

Sposób wzajemnego porozumiewania się policji i władz wojskowych (z wyjątkiem wojskowych władz sądowych i prokuratorskich – art. 7) w zakresie spraw przewidzianych w art. 27 i 28 niniejszego rozporządzenia, będzie ustalony instrukcją Ministrów: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Art. 10. Władze administracji ogólnej oraz sądowe i prokuratorskie ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść poleceń wydawanych Policji Państwowej.

Organa Policji Państwowej są obowiązane wykonać otrzymane polecenia, nie wchodząc w ich ocenę, mogą jednak żądać wydania lub potwierdzenia polecenia na piśmie. Żądanie to nie wstrzymuje obowiązku wykonania polecenia.

Art. 11. Władze wymienione w art. 10 kierują swoje polecenia z reguły do właściwych najniższych jednostek organizacyjnych Policji Państwowej; do wyższych jednostek organizacyjnych – wówczas, gdy tego wymaga interes służby, zaś do poszczególnych oficerów lub szeregowych Policji Państwowej – tylko wówczas, gdy zwłoka zagraża niebezpieczeństwem.

Jeżeli szczególna właściwość lub waga polecanej czynności tego wymagają, prokurator lub sędzia śledczy porozumie się z właściwym przełożonym policyjnym co do wykonania jej przez oznaczonego oficera względnie szeregowego Policji Państwowej.

Władze wymienione w art. 10 mogą wydawać polecenia tylko tym organom policyjnym (jednostkom organizacyjnym, względnie poszczególnym oficerom i szeregowym Policji Państwowej), które są w zależności od nich przy pełnieniu obowiązków służbowych bądź stale w myśl przepisów organizacyjnych dla Policji Państwowej, bądź czasowo na podstawie szczególnego zarządzenia.

Art. 12. Każdy jest obowiązany na żądanie organów Policji Państwowej w służbie udzielać im w miarę możliwości doraźnej pomocy, a w szczególności także pomocy potrzebnej do pokonania czynnego oporu. Obowiązek ten ciąży przede wszystkim na władzach i organach państwowych i samorządowych.

Art. 13. Koszty utrzymania Policji Państwowej ponosi Skarb Państwa. Gminy obowiązane są na żądanie władzy administracji ogólnej dostarczać za opłatą lokali, potrzebnych na pomieszczenie posterunków, koszar i biur policyjnych.

Wysokość tych opłat ustala Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Koszta wynikające z obowiązków Policji Państwowej, określonych w art. 7, 8 i 9, obciążają budżet Policji Państwowej o tyle, o ile chodzi o pierwsze dostarczenie osób względnie dowodów rzeczowych do najbliższej właściwej władzy.

Art. 14. Policja Państwowa jest uprawniona przy wykonywaniu swych zadań (określonych w art. 1) do stosowania niezbędnych środków przymusowych, a w szczególności do użycia siły fizycznej.

Art. 15. Oficerowie i szeregowi P. P. podczas pełnienia służby mają prawo użycia broni w wypadkach, określonych rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lutego 1928 r. o użyciu broni przez organa bezpieczeństwa publicznego i ochrony granic (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 243).

Rozdział II. Podział terytorjalny.

Art. 16. Organizacja Policji Państwowej pod względem terytorjalnym przystosowana jest do administracyjnego podziału Państwa na województwa i powiaty.

Zmiany w tym podziale powodują tem samem odpowiednie zmiany w podziale terytorjalnym dla celów Policji Państwowej.

Art. 17. Każde województwo tworzy okrąg wojewódzki, a każdy powiat administracyjny – obwód powiatowy Policji Państwowej.

W skład obwodów powiatowych wchodzi posterunki, obejmujące jedną lub kilka gmin, albo część gminy oraz komisariaty, obejmujące większe miasta lub ich dzielnice.

W miastach wydzielonych z powiatów pod względem administracji państwowej Policja Państwowa stanowi obwody lub okręgi w zależności od ustroju władz administracji ogólnej.

Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia wprowadzić wyjątki od powyższej zasady ze względu na warunki miejscowe.

Szczegóły organizacji Policji Państwowej w tych miastach ustalą rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 18. W razie potrzeby Minister Spraw Wewnętrznych w ramach etatu osobowego Policji Państwowej, przewidzianego corocznie w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, może tworzyć oddziały policji, przeznaczone do specjalnych zadań służby bezpieczeństwa, których organizację wewnętrzną i sposób użycia określa wydane przez niego przepisy.

Powyższe postanowienie nie uwłacza przepisowi pkt. 11 art. 4 ustawy z dnia 11 czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 580).

Art. 19. Etaty osobowe okręgów wojewódzkich i obwodów powiatowych oraz komend wojewódzkich i powiatowych ustala Minister Spraw Wewnętrznych w ramach ogólnego etatu Policji Państwowej.

Podział etatów na posterunki i komisariaty przeprowadza wojewoda na podstawie wniosku komendanta wojewódzkiego.

Art. 20. O tworzeniu, kasowaniu i rozlokowaniu komisarjatów oraz oddziałów przeznaczonych do specjalnych zadań, tudzież o stanach liczebnych tych ostatnich decyduje Minister Spraw Wewnętrznych.

O tworzeniu i rozlokowaniu w tym samym rejonie posterunków decyduje wojewoda na podstawie wniosku komendanta wojewódzkiego.

O kasowaniu i zmianie rejonów posterunków decyduje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 21. O czasowym wzmocnieniu policji jednego województwa siłami innego województwa decyduje Minister Spraw Wewnętrznych.

O czasowym wzmocnieniu policji jednego obwodu powiatowego siłami innego w obrębie tego samego województwa decyduje wojewoda po wysłuchaniu opinii komendanta wojewódzkiego.

Rozdział III. Przełożeni policyjni.

Art. 22. Przełożonymi policyjnymi są:

- Minister Spraw Wewnętrznych w stosunku do Komendanta Głównego i wszystkich oficerów i szeregowych P. P. w Państwie;
- Komendant Główny P. P. – w stosunku do wszystkich oficerów i szeregowych P. P. w Państwie;
- Komendant wojewódzki P. P. – w stosunku do wszystkich oficerów i szeregowych P. P. na terenie województwa;
- Komendant powiatowy P. P. – w stosunku do wszystkich oficerów i szeregowych P. P. na terenie powiatu;
- Wszyscy inni oficerowie lub szeregowi P. P. – w stosunku do podporządkowanych im służbowo oficerów i szeregowych P. P.

Art. 23. Komendant Główny P. P. podlega bezpośrednio Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Komendant Główny P. P. kieruje względnie zarządza z ramienia Ministra sprawami przewidzianymi w p. b) art. 3 niniejszego rozporządzenia.

Art. 24. Komendanci wojewódzcy P. P. zarządzają sprawami wymienionymi w p. b) art. 3 niniejszego rozporządzenia w zakresie ustalonym przez to rozporządzenie, względnie w zakresie poruczonym przez Komendanta Głównego P. P. i sprawują nadzór nad utrzymaniem sprawności policji w podległych im okręgach.

Ponadto komendanci wojewódzcy P. P. wykonują polecenia wojewodów w zakresie przewidzianym w p. a) art. 3 niniejszego rozporządzenia.

Art. 25. Do zadań komendantów powiatowych P. P. należy:

- a) spełnianie funkcji wykonawczych należących do obowiązków P. P. w myśl postanowień niniejszego rozporządzenia,
- b) wykonywanie funkcji, wymienionych w p. b) art. 3 niniejszego rozporządzenia w zakresie ustalonym przez to rozporządzenie względnie poruczonym im przez komendantów wojewódzkich.

Art. 26. Organem pracy Komendanta Głównego P. P. jest Komenda Główna Policji Państwowej, komendanta wojewódzkiego – Komenda Wojewódzka Policji Państwowej, komendanta powiatowego – Komenda Powiatowa Policji Państwowej.

Szczegółowe przepisy o organizacji komend oraz jednostek wykonawczych Policji Państwowej wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Rozdział IV. Współdziałanie Policji Państwowej w sprawach obrony Państwa.

Art. 27. Zakres współdziałania i czynności przygotowawczych Policji Państwowej w sprawach obrony Państwa ureguje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, o ile zaś chodzi o stronę finansową – i z Ministrem Skarbu, w drodze rozporządzenia.

Ministrowi Spraw Wojskowych na obszarze całego Państwa a dowódcom okręgów korpusów na obszarze ich okręgów przysługuje prawo kontroli przygotowań P. P. w zakresie, przewidzianym w niniejszym artykule.

Sposób wykonywania tej kontroli określi instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych, wydana w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 28. W razie częściowej lub całkowitej mobilizacji albo w innych wypadkach, w których ze względu na interes obronny Państwa Rada Ministrów uzna to za konieczne, Policja Państwowa z chwilą ogłoszenia mobilizacji względnie od dnia, wskazanego uchwałą Rady Ministrów, staje się z mocy samego prawa częścią sił zbrojnych Państwa i wchodzi w ich skład, jako wojskowych korpus służby bezpieczeństwa.

Art. 29. Włączenie Policji Państwowej w skład sił zbrojnych (art. 28) nie narusza obowiązków Policji Państwowej w zakresie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego, wynikających z przepisów rozdziału I niniejszego tytułu.

Art. 30. Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych określi bliżej sposób wcielenia Policji Państwowej do sił zbrojnych, ustali, jakie przepisy i regulaminy mają być do niej zastosowane, oraz ustali stosunek Policji Państwowej na czas jej wcielenia do sił zbrojnych – (art. 28) do władz administracji ogólnej. Stosunek Policji Państwowej na czas wcielenia do sił zbrojnych – do władz sądowych i prokuratorskich określi rozporządzenie Ministrów: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Art. 31. Oficerom i szeregowym P. P., jak długo pozostają w korpusie Policji Państwowej, nadaje się na czas wcielenia do sił zbrojnych stopnie wojskowe równorzędne do stopni posiadanych w Policji Państwowej.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych określi, jakie stopnie wojskowe odpowiadają w tym wypadku poszczególnym stopniom policyjnym.

Nadane w tym trybie oficerskie stopnie wojskowe mają być uważane jako stopnie oficerów czasu wojny.

Oficerowie P. P., posiadający stopnie oficerów rezerwy wyższe od tych, któreby im przysługiwały w myśl postanowień ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, otrzymują na czas wcielenia Policji Państwowej do sił zbrojnych stopień posiadany w wojsku.

Sposób nadania i utraty stopni wojskowych na czas wcielenia do sił zbrojnych określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

TYTUŁ II.

Uzupełnienie i wyszkolenie Policji Państwowej.

Rozdział I.

Uzupełnienie.

Art. 32. Funkcjonariusze Policji Państwowej dzielą się na oficerów i szeregowych Policji Państwowej.

Oficerami Policji Państwowej w porządku stopni są:

- Generalny Inspektor P. P.
- Nadinspektor P. P.
- Inspektor P. P.
- Podinspektor P. P.
- Nadkomisarz P. P.
- Komisarz P. P.
- Podkomisarz P. P.
- Aspirant P. P.

Szeregowymi Policji Państwowej w porządku stopni są:

- Starszy przodownik P. P.
- Przodownik P. P.
- Starszy Posterunkowy P. P.
- Posterunkowy P. P.

Stanowiska komendantów posterunków będą obsadzone przez st. przodowników lub przodowników, a w razie specjalnych wymogów służby – przez oficerów P. P. Kierownikami wszystkich innych jednostek P. P. będą z reguły oficerowie P. P.

Art. 33. Głównego Komendanta P. P. mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez Ministra Spraw Wewnętrznych, bądź z pośród członków korpusu P. P., bądź z poza tego korpusu. W tym ostatnim wypadku przepisy art. 40 i 42 niniejszego rozporządzenia nie mają zastosowania.

Art. 34. Korpus Policji Państwowej uzupełnia się jak następuje:

- 1) Oficerowie:
 - a) drogą awansowania st. przodowników P. P.;
 - b) drogą przyjmowania kandydatów, którzy uczynili zadość powszechnemu obowiązkowi wojskowemu – z zastrzeżeniem pierwszeństwa dla oficerów rezerwy.
- 2) Szeregowi:
 - a) drogą przyjmowania zgłaszających się do służby w Policji Państwowej szeregowych rezerwy, którzy odbyli czynną służbę w wojsku;
 - b) w razie braku odpowiednich kandydatów, wymienionych w p. a) – drogą przyjmowania innych kandydatów z pośród osób, które uczyniły zadość powszechnemu obowiązkowi wojskowemu.

Art. 35. Kandydaci na szeregowych Policji Państwowej winni posiadać następujące warunki:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) nieskazitelną przeszłość,
- 3) wiek od 21 do 35 lat,
- 4) odpowiednie uzdolnienie fizyczne i umysłowe,
- 5) zdolność do działań prawnych,
- 6) biegłą znajomość języka polskiego w słowie i piśmie,
- 7) wykształcenie ogólne w zakresie co najmniej 4 klas szkoły powszechnej.

Postanowienia p. 3 nie mają zastosowania do szeregowych, przechodzących bezpośrednio ze służby zawodowej w wojsku do służby w Policji Państwowej.

Art. 36. Kandydaci na oficerów P. P. oprócz warunków wymienionych w art. 35 winni posiadać wykształcenie średnie, ogólno-kształcące lub zawodowe, zakończone przepisaniem egzaminami.

Kandydaci, którzy zajmowali stanowiska w Policji, administracji ogólnej lub sądownictwie, mogą być przyjmowani i po przekroczeniu 35 roku życia.

Minister Spraw Wewnętrznych może w wyjątkowych wypadkach przyjąć także innych kandydatów, którzy przekroczyli powyższą granicę wieku.

Postanowienie ust. 1 niniejszego artykułu – o ile chodzi o wymogi wykształcenia – nie ma zastosowania do st. przodowników P. P., zyskujących w drodze awansu stopień oficerski w uznaniu wybitnych zasług i zdolności.

Art. 37. Nie mogą być przyjęte do Policji Państwowej osoby, przeciwko którym toczy się postępowanie karno-sądowe o przestępstwo ścigane z urzędu lub postępowanie upadłościowe albo też postępowanie o ubezwłasnowolnienie.

Przyjęcie do Policji Państwowej kandydatów wydalonych ze służby państwowej lub karanych sądownie, wymaga zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych, mimo ustalenia niezdolności do zajmowania stanowisk w służbie państwowej w myśl ustaw karnych. Ograniczenie to nie ma zastosowania do osób karanych za wykroczenia.

Osoby karane za przestępstwa z chęci zysku nie mogą być przyjmowane do Policji Państwowej.

Art. 38. Zezwolenie Ministra Spraw Wewnętrznych wymagane jest w wypadkach, w których małżonkowie, krewni wstępni i zstępni z urodzenia lub przysposobienia, krewni w linii bocznej do trzeciego oraz powinowaci do drugiego stopnia włącznie mają być funkcjonariuszami tego samego stopnia urzędu, do którego należą czynności kasowe, zarząd i dysponowanie materiałami gospodarczymi albo prowadzenie rachunkowości lub kontroli, względnie mają pozostawać do siebie w stosunku bezpośredniego przełożonego i podwładnego w służbie.

Art. 39. Przyjęcie na służbę w charakterze szeregowego P. P. uzależnia się od zobowiązania się kandydata do czteroletniej służby w Policji Państwowej.

Art. 40. Przyjęcie do służby w Policji Państwowej w stopniu oficera następuje w drodze mianowania przez Ministra Spraw Wewnętrznych, w stopniu szeregowego w drodze mianowania przez Głównego Komendanta P. P. lub z jego upoważnienia przez komendantów wojewódzkich.

Oficerowie P. P. rozpoczynają służbę w stopniu aspiranta z wyjątkiem kandydatów z akademickim wykształceniem prawniczym, zakończonem przepisaniem egzaminami, którzy rozpoczynają służbę w stopniu podkomisarza.

Oficerowie przechodzący do Policji Państwowej bezpośrednio z zawodowej służby w wojsku nie mogą być przyjmowani do służby w Policji Państwowej w stopniach niższych, niż odpowiadające posiadany w wojsku. Do czasu wyjścia rozporządzenia, o którym mowa w ust. 2 art. 31 niniejszego rozporządzenia, wzajemny stosunek stopni wojskowych i policyjnych określa się na podstawie ustawy o uposażeniu.

Szeregowi P. P. rozpoczynają służbę w stopniu posterunkowego z wyjątkiem podoficerów żandarmerji wojskowej, których Komendant Główny P. P. może przyjmować w stopniach wyższych.

Art. 41. W wyjątkowych wypadkach może nastąpić mianowanie kandydata na oficera P. P. w stopniu wyższym niż to przewiduje poprzedni artykuł. Właściwymi do przyjęcia na służbę są w tych wypadkach władze wymienione w art. 73 ust. 2 i 3.

Rozdział II. Wyszkolenie Policji Państwowej.

Art. 42. Wszyscy oficerowie i szeregowi P. P. muszą przejść kurs wyszkolenia zawodowego.

Art. 43. Wyszkolenie policyjne odbywa się:

- 1) w szkołach oficerskich P. P.
- 2) w szkołach dla szeregowych P. P.
- 3) w szkołach i na kursach specjalnych.

Art. 44. Organizację i programy szkół policyjnych określi Minister Spraw Wewnętrznych. Program w zakresie wyszkolenia wojskowego ustali Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Dla pogłębienia wyszkolenia wojskowego korpusu P. P. Minister Spraw Wojskowych na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych wyznaczy do dyspozycji tego ostatniego rzeczoznawców i instruktorów wojskowych z pośród oficerów wojska.

W tym samym celu oficerowie P. P. mogą być przydzielani na pewien czas do jednostek wojskowych. Sposób i warunki odbywania tej praktyki określi instrukcja Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

TYTUŁ III. Stosunek służbowy.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 45. Stosunek służby w Policji Państwowej ma charakter publiczno-prawny; może być zamieniony, zawieszony lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień niniejszego rozporządzenia.

Art. 46. Stosunek służbowy oficerów i szeregowych P. P. zawiązuje się z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego.

Art. 47. Objęcie służby następuje w dniu wyznaczonym przez władzę mianującą w piśmie nominacyjnym.

Przyjęty do służby winien zgłosić się do przełożonego policyjnego wymienionego w piśmie nominacyjnym, który stwierdza objęcie służby na piśmie, odbierając zarazem od przyjętego przysięgę w następującym brzmieniu:

„Przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu na powierzonym mi stanowisku pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publiczne mieć zawsze przed oczyma, władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierności dochować, obowiązki swoje spełniać gorliwie i sumiennie, rozkazy i polecenia swych władz wykonywać dokładnie, tajemnicy urzędowej dochować, przepisów prawa strzec pilnie, wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu. Tak mi Panie Boże dopomóż”.

Art. 48. W razie niezgłoszenia się w oznaczonym czasie przyjęcie do służby (nominacja) traci ważność, o ile przyjęty w ciągu dni piętnastu, licząc od dnia doręczenia nominacji, nie usprawiedliwi zwłoki.

Art. 49. Czas służby liczy się od dnia rzeczywistego jej objęcia (art. 47).

W razie bezpośredniego przejścia z innej służby państwowej, cywilnej, jak również wojskowej, czas służby w policji liczy się od dnia zwolnienia od poprzednich obowiązków służbowych.

Art. 50. Przełożona władza policyjna prowadzi dla każdego oficera i szeregowego P. P. wykaz stanu służby, który jest szczegółowym opisem przebiegu służby. Wykaz stanu służby jest urzędowym stwierdzeniem okoliczności mających wpływ na wymiar uposażenia, pensji emerytalnej, oraz zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Wzór wykazu stanu służby, jako też szczegółowe przepisy co do jego prowadzenia, ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 51. Starszeństwo służbowe oficerów i szeregowych P. P. równego stopnia ustala się na podstawie czasu służby w tym samym stopniu. Czas służby w poszczególnym stopniu liczy się od dnia mianowania na ten stopień.

Przy równym czasie służby w danym stopniu bierze się celem ustalenia starszeństwa służbowego kolejno pod uwagę:

- 1) czas służby w bezpośrednio niższym stopniu,
- 2) czas innej służby państwowej (cywilnej lub wojskowej), względnie czas innej służby publicznej lub pracy zawodowej, zaliczanej do wysługi emerytalnej,
- 3) starszeństwo wieku.

Okresów czasu, których nie liczy się przy posuwaniu do wyższych szczebli w grupach uposażeniowych, nie uwzględnia się przy obliczaniu starszeństwa.

Art. 52. Komenda Główna P. P. dla wszystkich oficerów P. P. oraz szeregowych P. P., będących na jej etacie, a komendy wojewódzkie P. P. dla pozostałych szeregowych P. P. prowadzą listy starszeństwa służbowego osobno dla każdego stopnia.

Listy te należy corocznie zamykać według stanu z dnia 31 grudnia i udzielać do przejrzenia zainteresowanym, którzy mogą w ciągu dni piętnastu po przejrzeniu listy zwrócić się w drodze służbowej o sprostowanie.

Art. 53. Wszyscy oficerowie i szeregowi P. P. podlegają corocznie kwalifikacji.

W tym celu właściwi przełożeni policyjni poddają kwalifikacji podległych im oficerów i szeregowych P. P. w porozumieniu z właściwą władzą administracji ogólnej, przyczem ocena kwalifikacyjna wpisywana jest do list. O ile ogólna roczna kwalifikacja jest ujemna (niedostateczna), należy ją z urzędu podać do wiadomości oficera lub szeregowego P. P.

Wzór list kwalifikacyjnych, kompetencję do kwalifikowania, sposób kwalifikowania i sposób porozumiewania się z władzami administracji ogólnej ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Rozdział II. Obowiązki.

Art. 54. Oficerów i szeregowych P. P. obowiązuje wierność wobec Rzeczypospolitej, posłuszeństwo wobec przełożonych, poszanowanie prawa, gorliwość, sumiennosc i bezstronność w wykonywaniu obowiązków.

Art. 55. Oficerowie i szeregowi P. P. obowiązani są zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powzięli wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowemu lub dowiedzieli się przy wykonywaniu swych obowiązków służbowych bezpośrednio lub pośrednio, o ile sprawy takie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne albo inne względy służbowe.

Zachowanie tajemnicy obowiązuje wobec każdego, komu oficerowie i szeregowi P. P. nie są obowiązani donosić o tych sprawach służbowo. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie służby czynnej, jako też po przejściu w stan nieczynny i na emeryturę oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Od obowiązku zachowania tajemnicy może oficera lub szeregowego P. P. zwolnić jego obecna lub ostatnio przełożona władza.

Ustawa postępowania karnego określa warunki i tryb zwolnienia od tajemnicy w postępowaniu karnem.

Art. 56. Oficer i szeregowy P. P. obowiązany jest donieść natychmiast policyjnej władzy przełożonej o każdej przeszkodzie do pełnienia służby. Władza może zażądać udowodnienia tej przeszkody, a w przypadku choroby poddać oficera i szeregowego P. P. badaniu lekarskiemu.

Jeżeli nieobecność na służbie oficera lub szeregowego P. P. wskutek choroby trwa dłużej niż rok, ma on być jednostronnem zarządzeniem władzy przeniesiony na emeryturę na zasadach, określonych w ustawie emerytalnej, a jeżeli nie nabył praw emerytalnych, to stosunek służbowy z nim ma być rozwiązany z przyznaniem odprawy w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia, jeżeli przesłużył mniej niż trzy lata w służbie państwowej, i sześciomiesięcznego, jeżeli przesłużył trzy lata lub więcej.

Art. 57. Oficerom i szeregowym P. P. nie wolno przyjmować żadnej posady ani stanowiska, ani też oddawać się takim zajęciom, których wykonywanie stoi w sprzeczności z obowiązkami służbowymi lub może wywołać uzasadnione podejrzenie o stronniczość lub interesowność.

Art. 58. O ile oficer lub szeregowy P. P. chciałby przyjąć jakiegokolwiek inne zajęcie uboczne, przynoszące mu korzyści materialne, którego wykonywanie nie stałoby w sprzeczności z postanowieniami poprzedniego artykułu, winien on uprzednio uzyskać na to zezwolenie władzy przełożonej.

Oficer lub szeregowy P. P. obowiązany jest zaniechać takich zajęć, które władza uzna za niedopuszczalne w myśl powyższych postanowień.

Art. 59. O zajęciu samodzielnym żony, oraz dzieci nieletnich, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, winien oficer lub szeregowy P. P. zawiadomić przełożoną władzę policyjną, która może sprzeciwić się wykonywaniu takiego zajęcia, o ile ono koliduje z godnością munduru policyjnego albo z interesami służby.

Art. 60. Oficerowie i szeregowi P. P. nie mogą zawierać transakcyj gospodarczych z urzędami Policji Państwowej.

Art. 61. Oficerom i szeregowym P. P. nie wolno bez zezwolenia władzy przełożonej występować w charakterze rzeczoznawców, pozostających w związku z ich zadaniami służbowymi.

Art. 62. Szeregowi P. P. mogą być skoszarowani.

O ile szczególne stosunki służbowe tego niezbędnie wymagają, władza przełożona może zarządzić ograniczenie wydalania się oficerów i szeregowych P. P. z siedziby względnie rejonu służbowego.

Oficerom P. P. i nieskoszarowanym szeregowym władza przełożona może dostarczyć mieszkania w lokalach państwowych lub przez Państwo wynajętych względnie administrowanych na zasadach ustalonych w ustawie o uposażeniu.

W razie rozwiązania stosunku służbowego lub przeniesienia do innego działu zarządu państwowego, a także w razie przeniesienia służbowego do innej miejscowości wymienieni lokatorzy obowiązani są na żądanie ostatniej władzy przełożonej opróżnić otrzymany lokal w ciągu trzech miesięcy od dnia rozwiązania stosunku służbowego względnie przeniesienia. W wypadku przeniesienia w stan nieczynny (art. 96) termin ten liczy się od dnia rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 98. W razie niezastosowania się do wezwania w określonym terminie ostatnia władza przełożona uprawniona jest do opróżnienia lokalu przymusowo w drodze egzekucji administracyjnej.

Art. 63. Oficerom i szeregowym P. P. wolno należeć do związków i stowarzyszeń tylko za zezwoleniem władzy przełożonej.

Art. 64. Dla zawarcia małżeństwa oficerowie i szeregowi P. P. obowiązani są otrzymać zezwolenie władzy przełożonej.

Warunki niezbędne dla otrzymania powyższego zezwolenia określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 65. Oficerowie i szeregowi P. P. są umundurowani z wyjątkiem tych kategorii, które ze względu na charakter swej służby muszą je pełnić w ubraniu cywilnym.

Przepisy o umundurowaniu i uzbrojeniu P. P. wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Używanie umundurowania zbliżonego wyglądem do umundurowania Policji Państwowej, jest wzbronione.

Szczegółowe przepisy w celu zagwarantowania wyłączności umundurowania policji wyda Rada Ministrów.

Art. 66. Szczegółowe obowiązki oficerów i szeregowych P. P. oraz tryb postępowania służbowego określi w ramach niniejszego rozporządzenia lub innych przepisów instrukcja służbowa, wydana przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Rozdział III. Prawa.

Art. 67. Oficer i szeregowy P. P. jest urzędnikiem w rozumieniu ustaw karnych.

Art. 68. Oficerowie i szeregowi P. P., którzy przesłużyli przynajmniej rok w służbie państwowej mają prawo do corocznego urlopu dla wypoczynku, a mianowicie:

Oficerowie P. P.: dla lat ośmiu służby państwowej przez cztery tygodnie, ponad osiem do szesnastu lat przez 5 tygodni, ponad szesnaście lat służby przez sześć tygodni;

Szeregowi P. P.: do trzech lat przez dwa tygodnie, ponad trzy do dziesięciu lat przez trzy tygodnie, a ponad dziesięć lat służby przez cztery tygodnie.

Art. 69. Urlop dla wypoczynku można wstrzymać względnie odwołać o ile tego wymagają ważne względy służbowe.

Skoro jednak następnie służba na to pozwoli należy umożliwić wykorzystanie urlopu jeszcze w tym samym roku kalendarzowym.

W przeciwnym razie należy to uwzględnić w miarę możliwości przy wymiarze urlopu wypoczynkowego w roku następnym.

Koszta podróży spowodowane odwołaniem z urlopu podlegają zwrotowi ze Skarbu Państwa według norm ustalonych dla podróży służbowych.

Art. 70. Oficerowie i szeregowi P. P. mogą otrzymać urlop w celu załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych, nie przenoszący jednorazowo dni trzech: termin ten może być przedłużony tylko w wyjątkowych wypadkach. W razie przeniesienia służbowego do innej miejscowości oficer lub szeregowy P. P. otrzymuje z urzędu urlop, czas trwania i tryb udzielania którego określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Urlopy takie nie są wliczane do wymiaru urlopu wypoczynkowego.

Pozatem na prośbę oficera lub szeregowego P. P. może mu być udzielony bezpłatny dłuższy urlop najwyżej do lat dwu; czas trwania tego urlopu nie wlicza się do wysługi lat. Władza może od tych warunków odstąpić w całości lub w części tylko wówczas, gdy udzielenie dłuższego urlopu pożądane jest z ważnych względów publicznych.

Art. 71. O urlopach oficerów i szeregowych P. P. decydują policyjni przełożeni, przyczem co do urlopów kierowników jednostek wykonawczych porozumiewają się z właściwą władzą administracji ogólnej.

Art. 72. Oficerowie oraz szeregowi P. P. awansują do wyższych stopni według uznania władzy, która bierze pod uwagę uzdolnienie, użyteczność i inne kwalifikacje służbowe oraz starszeństwo służbowe, jako też opinię władz administracji ogólnej.

Awansować można o jeden stopień.

Art. 73. Na st. przodowników, przodowników i st. posterunkowych awansuje Komendant Główny lub z jego upoważnienia komendanci wojewódzcy P. P.

Na stopnie oficerskie do nadinspektora włącznie awansuje Minister Spraw Wewnętrznych, przyczem awansowanie na stopień nadinspektora i inspektora wymaga uprzedniej zgody Prezesa Rady Ministrów.

Nadinspektora P. P. awansuje na Generalnego Inspektora P. P. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 74. Nie mogą być awansowani oficerowie i szeregowi P. P.:

- a) będący w stanie nieczynnym,
- b) przeciwko którym wdrożono postępowanie karne albo dyscyplinarne, lub którzy zostali zawieszani w czynnościach służbowych, aż do czasu zakończenia tego postępowania, lub zniesienia zawieszenia,
- c) w czasie, którego nie zalicza się do służby czynnej (wysługi lat).

Art. 75. Oficerowie i szeregowi P. P. mogą być awansowani po przesłużeniu co najmniej określonego poniżej czasu w danym stopniu:

w stopniu	posterunkowego	– 1 roku
”	st. posterunkowego	– 2 lat
”	przodownika	– 2 ”
”	st. przodownika	– 2 ”
”	aspiranta	– 2 ”
”	podkomisarza	– 3 ”
”	komisarza	– 3 ”

od nadkomisarza do inspektora włącznie – 4 lat w każdym stopniu.

Art. 76. Minister Spraw Wewnętrznych w stosunku do oficerów P. P., a Komendant Główny P. P. w stosunku do szeregowych P. P. mogą w poszczególnych wypadkach skrócić terminy służby, określone w poprzednim artykule, nie więcej jednak, jak o połowę, o ile przemawiają za tem względy tego rodzaju, jak: posiadane studia, szczególne uzdolnienie, wybitne zasługi, wyniki w służbie bezpieczeństwa i t. p.

Art. 77. St. przodownicy P. P., nieposiadający wymaganego cenzusu naukowego mogą wyjątkowo być awansowani na aspirantów, o ile odznaczyli się wybitnymi zdolnościami, położyli w służbie bezpieczeństwa niepospolite zasługi i przesłużyli w Policji Państwowej co najmniej lat siedem, z czego w stopniu st. przodownika co najmniej lat 2.

Art. 78. W razie braku wolnych etatów aspirantów kandydat, odpowiadający warunkom, wymaganym przez niniejsze rozporządzenie może być mianowany aspirantem z uposażeniem st. przodownika. Po otworzeniu się wolnego miejsca w etacie aspirantów tacy aspiranci otrzymują w porządku starszeństwa uposażenia aspiranta.

Ogólna liczba aspirantów z uposażeniem st. przodownika w korpusie P. P. nie może przekraczać 15% etatu aspirantów.

Art. 79. Szczególne przepisy, dotyczące sposobu awansowania wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 80. Oficerowie i szeregowi P. P., należący do rezerwy armji, nie mogą być powołani do ćwiczeń wojskowych.

Art. 81. Uposażenie oficerów i szeregowych P. P. unormuje specjalna ustawa o uposażeniu, która uwzględni szczególne warunki służby policyjnej.

Art. 82. Oficerom i szeregowym P. P. w wypadkach zasługujących na uwzględnienie może być przyznana z funduszków państwowych bezprocentowa zaliczka. Szczegółowe postanowienia w tym zakresie zawarte będą w przepisach o uposażeniu.

Art. 83. Uposażenie oficerów i szeregowych P. P. ulega zajęciu administracyjnemu, tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej, niż do wysokości 1/5 części sumy uposażenia przypadającego do wypłaty.

Art. 84. Tytułem wyjątku od zasady podanej w art. 83 uposażenie oficerów i szeregowych P. P. ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości 2/5 uposażenia, przyczem pozostałe 3/5 wolne są do wszelkich zapowiedzi i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi 1/5 części uposażenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak na inne należności lub długi, drugą zaś 1/5 część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza 1/5 część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 85. Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć określonych w art. art. 83 i 84:

- a) należności za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia,
- b) zapomogi, przyznawane oficerom i szeregowym P. P.

Art. 86. Ustępowanie pod jakimkolwiek tytułem prawa do pobierania uposażenia jest wzbronione. Wszelka umowa przeciwna temu jest nieważna.

Art. 87. W razie wdrożenia przeciwko oficerowi lub szeregowemu P. P. postępowania karnego lub dyscyplinarnego, albo zawieszenia go w pełnieniu służby nie można przed zakończeniem tego postępowania lub zniesienia zawieszenia posunąć do wyższego szczebla w grupie uposażenia.

Art. 88. Oficerowie i szeregowi P. P. mają prawo do uposażenia emerytalnego, a wdowy i sieroty po nich do zaopatrzenia wdowiego i sierocego, na zasadach które normuje specjalna ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym, przyczem z chwilą przyjęcia do służby w Policji Państwowej (art. 40) są uważani za mianowanych na stałe. Oficerowi i szeregowemu P. P. po ukończeniu pięciu lat faktycznej służby czynnej następne lata czynnej służby liczą się przy wymiarze uposażenia emerytalnego w stosunku dwanaście miesięcy służby efektywnej za szesnaście miesięcy.

Przepis ten ma również zastosowanie do oficerów i szeregowych P. P., będących w służbie czynnej P. P. w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia jednak tylko za lata służby policyjnej, poczynając od dnia 1 listopada 1918 r.

Art. 89. Oficer lub szeregowy P. P., który wskutek czynu karygodnego, popełnionego na jego osobie w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych albo też w związku z ich pełnieniem, utracił całkowicie zdolność do pracy zarobkowej, otrzymuje niezależnie od zaopatrzenia emerytalnego jednorazowe odszkodowanie w wysokości dwudziestoczekrotnego pełnego uposażenia, pobranego w ostatnim miesiącu.

O ile oficer lub szeregowy z przyczyn wymienionych wyżej utracił życie, jednorazowe odszkodowanie wymienione w ust. 1 niniejszego artykułu, otrzymuje pozostała po nim wdowa względnie dzieci ślubne i uprawnione niezależnie od pośmiertnego oraz zaopatrzenia emerytalnego.

Do wymienionego odszkodowania mają zastosowanie zasady, regulujące wypłatę zaopatrzenia wdowiego i sierocego.

Postanowienia niniejszego artykułu nie uchylają przepisów, dotyczących specjalnego wymiaru zaopatrzenia emerytalnego względnie wdowiego i sierocego (art. art. 9, 11–13 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z r. 1924, Nr. 6, poz. 46).

Art. 90. Dzieci ślubne i uprawnione tych oficerów i szeregowych P. P., którzy utracili życie wskutek czynu karygodnego, popełnionego na ich osobie w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, któremu ulegli z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, mają pierwszeństwo przy przyjęciu do państwowych zakładów naukowych i do lat osiemnastu mają być kształcone w tych zakładach na koszt Skarbu Państwa.

Wykonanie niniejszego postanowienia określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrami: Pracy i Opieki Społecznej, Skarbu oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 91. Oficerom i szeregowym P. P. przysługują te same prawa pierwszeństwa do otrzymania odpowiadających ich kwalifikacjom innych stanowisk w cywilnej służbie państwowej, tudzież samorządowej lub zakładach i instytucjach subwencjonowanych przez Państwo, które przysługują oficerom względnie zawodowym podoficerom W. P.

Przepisy dotyczące wykonania niniejszego artykułu ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Rozdział IV. Zmiany w stosunku służbowym.

Art. 92. Przeniesienie służbowe oficera lub szeregowego P. P. do innej miejscowości albo na inne stanowisko służbowe może nastąpić z urzędu w interesie służby albo na własną prośbę.

Oficerów P. P. przenosi Minister Spraw Wewnętrznych, szeregowych P. P. z jednego województwa do innego przenosi Komendant Główny P. P.; szeregowych P. P. w obrębie tego samego województwa – komendant wojewódzki P. P.

Art. 93. W razie potrzeby czasowego użycia oficera lub szeregowego P. P. do służby poza rejonem jego stałego przydziału właściwy przełożony policyjny zarządza odkomenderowanie względnie delegację służbową do miejsca przeznaczenia.

Szczegółowe w tym zakresie przepisy wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 94. Przed przeniesieniem szeregowych P. P., którzy zajmują stanowiska komendantów posterunków lub innych równorzędnych jednostek policyjnych, należy zasięgnąć opinii starosty względnie wojewody, właściwych ze względu na ostatni i projektowany przydział.

W razie rozbieżnego stanowiska właściwej władzy administracyjnej i przełożonego policyjnego decydują właściwe władze wyższe we wzajemnym porozumieniu, a w razie nieuzgodnienia – Minister Spraw Wewnętrznych. Sposób zasięgania opinii władz administracji ogólnej w wypadkach delegacji ustali Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 95. Oficer i szeregowy P. P. po trzech latach służby w Policji Państwowej zostaje ustalonym w służbie z mocy samego prawa.

W wypadkach wyjątkowych Ministrowi Spraw Wewnętrznych w odniesieniu do oficerów P. P., a Komendantowi Głównemu P. P. w odniesieniu do szeregowych P. P. przysługuje prawo ustalenia w służbie jednocześnie z mianowaniem.

Stosunek służbowy oficera i szeregowego P. P. nieustalonego w służbie może być w każdej chwili rozwiązany, gdy władza powołana do mianowania uzna, że nie nadaje się do służby w P. P.

Przy rozwiązaniu stosunku służbowego w trybie ustępu poprzedniego należy w razie nienagannego zachowania się oficera lub szeregowego P. P. przyznać odprawę w wysokości: za służbę do jednego roku – jednomiesięcznego uposażenia, za służbę od jednego roku do lat dwóch – dwumiesięcznego i za służbę ponad dwa lata – trzymiesięcznego uposażenia.

Art. 96. Jeżeli wskutek zmian organizacyjnych w korpusie P. P. powstanie czasowo brak odpowiedniego stanowiska tego samego stopnia dla oficera lub szeregowego P. P., ustalonego w służbie, albo gdy zajądą okoliczności, niepozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zajmowanie przez takiego oficera lub szeregowego P. P. stanowiska tego samego stopnia w korpusie P. P., – zostaje on przeniesiony w stan nieczynny.

Komendanta Głównego P. P. przenosi w stan nieczynny Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez Ministra Spraw Wewnętrznych; pozostałych oficerów P. P. – Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, a szeregowych P. P. – Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 97. Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym oficerowie i szeregowi P. P. pobierają pełne uposażenie służbowe.

Czas spędzony w stanie nieczynnym zalicza się tylko do wymiaru emerytury.

Art. 98. Oficer i szeregowy P. P., przeniesiony w stan nieczynny może być w każdej chwili powołany zpowrotem do służby czynnej; o ile jednak powołanie takie nie nastąpi w ciągu pół roku od dnia przeniesienia w stan nieczynny lub też o ile w tym samym czasie nie nastąpi przeniesienie do innego działu zarządu państwowego (art. 99), należy rozwiązać z nim stosunek służbowy z zastosowaniem postanowień ustawy emerytalnej.

Art. 99. Do innego działu zarządu państwowego oficer lub szeregowy P. P. może być przeniesiony tylko za jego zgodą.

Art. 100. Oficera lub szeregowego P. P., wybranego do ciała ustawodawczego, zwalnia się na czas trwania mandatu do sprawowania funkcji z jednoczesnym wstrzymaniem mu za cały ten czas uposażenia służbowego.

Po wygaśnięciu mandatu oficer lub szeregowy P. P. powraca do służby w P. P. w tym samym stopniu.

Czas sprawowania mandatu do ciała ustawodawczego zalicza się całkowicie do czasu służby (wysługi lat).

Działalność oficera i szeregowego P. P. w czasie wykonywania mandatu poselskiego, będąca w związku z wykonywaniem obowiązków poselskich, nie może być podstawą do dochodzeń służbowych przeciwko niemu.

Art. 101. Stosunek służbowy oficera lub szeregowego P. P. można rozwiązać poza wypadkami, przewidzianymi w tytule IV oraz w art. art. 95 i 98 niniejszego rozporządzenia, także na własną prośbę zainteresowanego.

Art. 102. Prośbę o rozwiązanie stosunku służbowego składa się na piśmie w drodze służbowej; oficerowie i szeregowi P. P. w stanie nieczynnym składają ją temu przełożonemu, któremu podlegali przed przeniesieniem w stan nieczynny.

Decyzja w sprawach rozwiązania stosunku służbowego na własną prośbę oficera lub szeregowego P. P. należy do władzy powołanej do mianowania.

Art. 103. Władza, wymieniona w ust. 2 poprzedniego artykułu, może prośbę o rozwiązanie stosunku służbowego uwzględnić od razu, odroczyć rozwiązanie stosunku służbowego do określonego terminu lub też, jeśli dla ważnych przyczyn oznaczenie terminu nie może nastąpić niezwłocznie, odroczyć decyzję co do terminu rozwiązania stosunku służbowego do czasu późniejszego, nie dłużej jednak jak do trzech miesięcy.

Odpowiedź na prośbę o rozwiązanie stosunku służbowego winna być zakomunikowana proszącemu bez nieuzasadnionej zwłoki, a w każdym razie nie później, jak w ciągu czterech tygodni od dnia jej złożenia bezpośredniemu przełożonemu.

Art. 104. Przez wystąpienie ze służby na własną prośbę (art. 101), jak również przez rozwiązanie stosunku służbowego w myśl postanowień art. 95 ust. 3, oficer lub szeregowy P. P. i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

W razie ponownego wstąpienia do służby w Policji Państwowej przywrócenie praw, nabytych poprzednią służbą, może nastąpić za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 105. Mianowanie oficera lub szeregowego P. P. będzie uznane za nieważne, jeżeli nastąpiło na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych albo wyjdą na jaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów niedopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji wyda władza powołana do mianowania.

TYTUŁ IV.

Odpowiedzialność oficerów i szeregowych P. P.

Rozdział I.

Odpowiedzialność dyscyplinarna.

Art. 106. Oficerów i szeregowych P. P., którzy naruszają swe obowiązki w służbie lub poza służbą przez czyn, zaniechanie lub zaniechanie, pociąga się, niezależnie od ewentualnej sądowej odpowiedzialności karnej lub cywilnej, do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 107. W drodze dyscyplinarnej nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

- A. na szeregowych P. P.:
 - 1) nagana,
 - 2) areszt od jednego do siedmiu dni,
 - 3) degradacja o jeden stopień,
 - 4) zwolnienie ze służby,
 - 5) wydalenie ze służby.
- B. na oficerów P. P.:
 - 1) upomnienie,
 - 2) nagana,

- 3) areszt domowy lub na odwachu od jednego do czternastu dni,
- 4) zwolnienie ze służby,
- 5) wydalenie ze służby.

Art. 108. Wydalenie ze służby w P. P. pociąga za sobą utratę wszystkich praw, wynikłych ze stosunku służbowego, w tej liczbie prawa do zaopatrzenia emerytalnego; jednak w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, władza orzekająca wydalenie może przyznać członkom rodziny wydalonego stały zasiłek w wysokości normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierociego albo mniejszy.

Zwolnienie ze służby w P. P. nie pociąga za sobą utraty praw nabytych służbą, jednak przy wydaniu orzeczenia dyscyplinarnego zaopatrzenie emerytalne ma być zmniejszone. Zmniejszenie to nie może przekraczać 50% normalnego zaopatrzenia.

Jeżeli zwolniony ze służby nie posiada prawa do zaopatrzenia emerytalnego, to otrzymuje odprawę według norm określonych w art. 95, z tem, że odprawa ta może być również zmniejszona do 50% normalnego wymiaru.

Art. 109. Karę wydalenia i zwolnienia ze służby odnośnie do oficerów P. P. orzeka Minister Spraw Wewnętrznych, a karę wydalenia i zwolnienia ze służby oraz degradacji odnośnie szeregowych P. P. – Komendant Główny P. P.

Zastosowanie wymienionych w ustępie poprzednim kar musi poprzedzać wysłuchanie opinii komisji dyscyplinarnych ustanowionych: dla oficerów P. P. przy Ministrze Spraw Wewnętrznych, dla szeregowych P. P. – przy Komendancie Głównym P. P. i komendantach wojewódzkich P. P.

Art. 110. Pozostałe kary dyscyplinarne orzekają przełożeni policyjni w stopniach oficerów P. P., odpowiedzialni za dyscyplinę w powierzonych im jednostkach.

Szczegółowe uprawnienia wymienionych przełożonych określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Kary te mogą być nakładane także i bez opinii komisji dyscyplinarnych.

Art. 111. Od orzeczenia dyscyplinarnego ukaranemu nie przysługuje prawo odwołania.

Wznowienie postępowania dyscyplinarnego, zakończonego orzeczeniem, możliwe jest nawet już po wykonaniu kary, gdy wyjdą na jaw nowe fakty lub środki dowodowe, nieznanne w poprzednim postępowaniu, które mogą spowodować zwolnienie od zarzutów lub nałożenie kary łagodniejszej. O wznowieniu decyduje ta władza, która nałożyła karę.

Art. 112. Komisja dyscyplinarna dla oficerów P. P. składa się z dwóch oficerów P. P. w stopniu nie niższym od inspektora, z których starszy służbowo spełnia funkcje przewodniczącego, i urzędnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w stopniu nie niższym od V-go, jako członków, oraz dwóch oficerów P. P. w tym samym stopniu, jak obwiniony, jako asesorów z prawem głosu.

Członków komisji oraz potrzebną ilość zastępców mianuje corocznie Minister Spraw Wewnętrznych, zaś asesorów powołuje Komendant Główny P. P. dla każdej sprawy oddzielnie, przyczem asesory winni być w miarę możliwości starsi latami służby, niż obwiniony.

Komisje dyscyplinarne dla szeregowych P. P. składają się z dwóch oficerów P. P. w stopniu nie niższym od komisarza, z których starszy służbowo spełnia funkcje przewodniczącego i urzędnika władzy administracji ogólnej w stopniu nie niższym od VII-go, jako członków, oraz dwóch szeregowych P. P. w tym samym stopniu, jak obwiniony, jako asesorów z prawem głosu.

Członków komisji dyscyplinarnych dla szeregowych P. P. oraz potrzebną ilość zastępców ze stanu korpusu P. P. mianuje corocznie Komendant Główny P. P. Członków komisji z ramienia władzy administracyjnej ogólnej mianują na okres roczny: do komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Głównym P. P. – Minister Spraw Wewnętrznych ze stanu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, do komisji za przy komendantach wojewódzkich P. P. – właściwi wojewodowie z etatu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w podległych urzędach wojewódzkich.

Asesorów do komisji dyscyplinarnych dla szeregowych P. P. powołują dla każdej sprawy oddzielnie: Komendant Główny P. P. i komendanci wojewódzcy P. P.; każdy do komisji przy nim ustanowionej. Asesorzy winni być w miarę możliwości starsi latami służby niż obwiniony.

Art. 113. Wszczęcie sprawy dyscyplinarnej należy do kompetencji przełożonych policyjnych i następuje bądź z ich własnej inicjatywy, bądź na żądanie władz administracji ogólnej lub sądowych względnie prokuratorskich.

Art. 114. Szczegółowe przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowaniu dyscyplinarnym wyda Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia.

Art. 115. Prawo zawieszania oficerów i szeregowych P. P. w czynnościach służbowych przysługuje wszystkim przełożonym policyjnym.

Art. 116. Naczelnicy powiatowych i wojewódzkich władz administracji ogólnej mają prawo w wyjątkowych wypadkach zawieszać w czynnościach służbowych oficerów i szeregowych P. P., pełniących służbę w podległych im okręgach administracyjnych.

Zawieszenie oficera lub szeregowego P. P. przez władze wymienione w ustępie poprzednim, może nastąpić tylko w wypadkach nagłych w razie uzasadnionych danych, że dalsze pełnienie przez niego obowiązków służbowych może być szkodliwe dla służby.

Naczelnik władzy administracji ogólnej może zarządzić zawieszenie bezpośrednio; jeżeli jednak przełożony danego oficera lub szeregowego P. P. znajduje się na miejscu, zawieszenie powinno nastąpić za jego pośrednictwem, przyczem polecenie zawieszenia winno być niezwłocznie wykonane.

O dokonaniu zawieszenia naczelnik władzy administracji ogólnej zawiadamia niezwłocznie właściwego przełożonego policyjnego zawieszony oficera lub szeregowego P. P., który obowiązany jest niezwłocznie spowodować wdrożenie przeciwko zawieszonemu postępowania dyscyplinarnego.

O utrzymaniu zawieszenia w czasie postępowania dyscyplinarnego lub uchyleniu zawieszenia, zarządzanego przez starostę, decyduje właściwy wojewoda, a zarządzanego przez wojewodę – Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 117. W razie dopuszczenia się przez oficera lub szeregowego P. P. uchybienia w zakresie dochodzenia i ścigania przestępstw prokurator i sędzia śledczy może zwrócić mu na to uwagę oraz na skutki uchybienia, a w miarę okoliczności zawiadomić właściwego przełożonego policyjnego, który na żądanie obowiązany jest spowodować wdrożenie postępowania dyscyplinarnego.

Art. 118. Oficerom i szeregowym P. P., zawieszonym w czynnościach służbowych, może być na czas trwania zawieszenia ograniczone uposażenie do połowy. Decyzja pod tym względem należy: w stosunku do oficerów P. P. – do Ministra Spraw Wewnętrznych, w stosunku zaś do szeregowych P. P. – do Komendanta Głównego P. P. i do komendantów wojewódzkich P. P.

Jeżeli w wyniku postępowania dyscyplinarnego oficer P. P. ukarany został zwolnieniem lub wydaleniem ze służby, a szeregowy P. P. – degradacją, zwolnieniem lub wydaleniem ze służby, to czas zawieszenia w służbie nie zalicza się do służby czynnej (wysługi lat), a zatrzymana w tym czasie część uposażenia wypłacie (zwrotowi) nie podlega.

W wypadku umorzenia postępowania dyscyplinarnego, uniewinnienia obwinionego, lub nałożenia niższego wymiaru kary, niż wymienione w ustępie poprzednim, czas zawieszenia liczy się do służby czynnej (wysługi lat), a część uposażenia, wstrzymana na czas zawieszenia, winna być wypłacona.

Rozdział II. Odpowiedzialność karna.

Art. 119. Oficer lub szeregowy P. P. winny umyślnego niewykonania polecenia właściwej władzy administracji ogólnej albo właściwej władzy sądowej lub prokuratorskiej (art. 10 i 11), wydanego w ramach niniejszego rozporządzenia, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 120. Oficer lub szeregowy P. P., który samowolnie celem uchylenia się od służby oddali się czasowo ze swego oddziału, opuści czasowo swe stanowisko służbowe, przekroczy udzielony mu urlop lub nie stawi się do pełnienia włożonego nań obowiązku, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Jeżeli samowolne oddalenie się z oddziału, opuszczenie stanowiska służbowego lub przekroczenia urlopu nastąpiło w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby, winny ulegnie karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do jednego roku.

Art. 121. Oficer lub szeregowy P. P., który w czasie pełnienia czynności służbowych, połączonych z niebezpieczeństwem dla niego, z tchórzostwa nie spełni powierzonego mu zadania służbowego albo opuści lub pozostawi współdziałających z nim lub osoby trzecie w niebezpieczeństwie, ulegnie karze pozbawienia wolności do lat dwóch.

Art. 122. Oficer lub szeregowy P. P., który przez odezwanie lub zachowanie się znieważa (obraża) przełożonego lub starszego stopniem, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Jeżeli oficer lub szeregowy P. P. czynnie targnie się na przełożonego lub starszego stopniem, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat dwóch.

Jeżeli zniewaga przełożonego lub starszego stopniem nastąpiła w czasie, gdy oni pełnili służbę, lub z powodu wykonywania przez nich obowiązków służbowych, winny ulegnie karze pozbawienia wolności: w wypadku, przewidzianym w ust. 1 od jednego miesiąca do jednego roku, w wypadku, przewidzianym w ust. 2 – od jednego roku do lat trzech.

Pod temi samemi warunkami tym samym karom ulegnie oficer lub szeregowy P. P., winny zniewagi lub czynnego targnięcia się na kierownika władzy administracji ogólnej albo sędziego lub prokuratora, w okręgu którego pełni służbę, lub który w rejonie oficera czy szeregowego P. P. spełnia czynności urzędowe.

Wzajemność zniewagi nie może skutkować zwolnienia od kary.

Art. 123. Oficer lub szeregowy P. P., który rozkazowi wydanemu przez przełożonego policyjnego jest nieposłuszny przez samowolne niewykonanie, przekroczenie lub zmianę rozkazu, ulegnie karze pozbawienia wolności od jednego do sześciu miesięcy.

Oficer lub szeregowy P. P., który takiemu rozkazowi wyraźnie odmówi posłuszeństwa lub wyrazi swe nieposłuszeństwo słowami, gestami lub innemi działaniami, również oficer lub szeregowy P. P., który mimo powtórzenia rozkazu trwa w nieposłuszeństwie, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do jednego roku.

Jeżeli jeden z czynów, wskazanych powyżej, spełniono wobec zebranych szeregowych P. P. lub odmówiono rozkazowi stawania pod broń albo pod bronią, stosuje się karę pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat trzech.

Art. 124. Oficer lub szeregowy P. P., winny świadomego działania w kierunku spowodowania zbiorowego wystąpienia oficerów lub szeregowych P. P. w sprawach związanych ze służbą, czy to przez urządzenie zebrania, czy zbieranie podpisów w celu wspólnego przedstawienia lub zażalenia, czy przez szerzenie wśród oficerów i szeregowych P. P. niezadowolenia ze służby i jej warunków, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do jednego roku.

Uczestnicy takiego zebrania, zażalenia, przedstawienia ulegną karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 125. Oficerowie i szeregowi P. P., winni skupiania się i wspólnej odmowy posłuszeństwa przełożonemu, oporu lub targnięcia się na przełożonego, ulegną karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

Przywódcy i podżegacze zbiegowiska, tudzież uczestnicy zbiegowiska, którzy dopuszczą się czynności gwałtu na przełożonych, ulegną karze ciężkiego więzienia na czas od lat pięciu do lat dziesięciu.

Art. 126. Oficer lub szeregowy P. P., który groźbą niekorzystnych następstw służbowych usiłuje powstrzymać podwładnego od wniesienia lub popierania zażalenia, albo udaremnia lub usiłuje udaremnić zażalenie, wniesione doń przepisowo, a które jest on obowiązany dalej przedłożyć lub zbadać, ulega karze pozbawienia wolności do jednego roku.

Art. 127. Oficer lub szeregowy P. P., winny niedbalstwa w powierzonym mu nadzorze nad więźniem lub inną osobą, pozostającą pod strażą, jeżeli następstwem tego była ucieczka z pod straży lub z miejsca zamknięcia, ulega karze pozbawienia wolności do jednego roku.

Jeżeli więzień był skazany za zbrodnię lub zatrzymany z powodu posądzenia go o zbrodnię, o czym winny oficer lub szeregowy P. P. wiedział, należy wymierzyć karę pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat dwóch.

Jeśli więzień był skazany na karę śmierci, bezterminowego (dożywotniego) pozbawienia wolności lub ciężkiego więzienia nie niżej lat sześciu, albo zatrzymany z powodu posądzenia go o zbrodnię, za którą można wymierzyć karę śmierci, bezterminowego (dożywotniego) pozbawienia wolności lub ciężkiego więzienia powyżej lat dziesięciu, o czym winny oficer lub szeregowy P. P. wiedział – należy wymierzyć karę pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat pięciu.

Art. 128. Oficer lub szeregowy P. P., który umyślnie umożliwi lub ułatwi ucieczkę więźniowi lub innej osobie, pozostającej pod strażą, albo umyślnie ucieczkę umożliwić lub ułatwić usiłuje, ulega

karom na zasadach przewidzianych w art. 127 niniejszego rozporządzenia z tą zmianą, że najniższy i najwyższy wymiar kary wynosi podwójną wysokość wymiarów przewidzianych w art. 127, a w wypadku przewidzianym w ustępie ostatnim tego artykułu, orzeka się karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat dziesięciu.

Art. 129. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, oraz udział w nich są karalne.

Udział w nich osób, nie będących oficerami lub szeregowymi P. P., jest karany w wymiarze, wynoszącym od połowy wymiaru najniższego do połowy wymiaru najwyższego, przewidzianego za odnośne przestępstwa.

Art. 130. Przez karę pozbawienia wolności, którą zagrożone są przestępstwa, przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, należy rozumieć: na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z r. 1903 i kodeks karny z r. 1871 – karę więzienia (art. 3 ust. 3 przepisów przechodnich z dnia 17 sierpnia 1917 r. do K. K. z r. 1903, par. 16 niem. K. K. z roku 1871), na obszarze zaś, na którym obowiązuje ustawa karna z r. 1852 – areszt ścisły (par. 254 U. K. z r. 1852). Przestępstwa przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, zagrożone karą ciężkiego więzienia, są zbrodniami, inne występками.

Art. 131. Przestępstwa, określone w art. art. od 119 do 124 i 126 ścigane są tylko na wniosek, a mianowicie na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych w stosunku do oficerów P. P. w stopniach od inspektora wzwyż, na wniosek Komendanta Głównego P. P. w stosunku do pozostałych oficerów i tych szeregowych P. P., którzy są na etacie Komendy Głównej P. P., a na wniosek komendantów wojewódzkich P. P. w stosunku do podległych im szeregowych P. P. Komendant Główny P. P. i komendanci wojewódzcy P. P. składają wnioski bądź z własnej inicjatywy bądź na rozkaz przełożonego.

Przełożony nie postawi wniosku o ukaranie przez sąd, jeżeli uważa, że ukaranie dyscyplinarne ze względu na szczególne okoliczności wypadku jest wystarczające.

W wypadkach przestępstw, przewidzianych w art. art. 119 i 122 ust. 4 niniejszego rozporządzenia wniosek może złożyć także wojewoda, prezes sądu apelacyjnego i prokurator apelacyjny w zależności od tego, czyje polecenie nie zostało wykonane, lub której władzy jest podporządkowany urzędnik, sędzia lub prokurator. Do wniosku tego mają zastosowanie przepisy, dotyczące wniosku właściwego przełożonego policyjnego.

Art. 132. Ustęp czwarty art. 122 i odnoszące się do niego postanowienia ustępu trzeciego art. 131 nie mają zastosowania do oficerów i szeregowych P. P. w chwili popełnienia przestępstwa będących na etacie Komendy Głównej lub do niej przykomenderowanych, a jeżeli chodzi o pokrzywdzonego sędziego lub prokuratora – również i do oficerów i szeregowych, będących na etacie komend wojewódzkich lub do nich przykomenderowanych. Za czyny, określone w ustępie czwartym art. 122, oficerowie i szeregowi P. P. wymienionych kategorii odpowiadają według postanowień ogólnych ustaw karnych.

Jeżeli jednak oficer lub szeregowy P. P., należący do jednej z wymienionych kategorii, został odkomenderowany do służby w jednostce wykonawczej P. P., to za czyny, przewidziane w ustępie czwartym art. 122, popełnione w czasie odkomenderowania, odpowiada narówni z oficerami względnie szeregowymi P. P. tej jednostki.

Oficerowie i szeregowi P. P. będący na etacie specjalnych oddziałów (art. 18), utworzonych przy komendantach wojewódzkich, a przeznaczonych także do czynności dochodzenia i ścigania przestępstw, lub do takich oddziałów przykomenderowani, odpowiadają w trybie, przewidzianym w ustępie trzecim art. 131 za zniewagę sędziego lub prokuratora albo za czynne targnięcie się na nich (art. 122), jeżeli taki czyn przestępny został dokonany w czasie pełnienia wymienionych czynności, lub w związku z pełnieniem tych czynności.

Art. 133. Wniosek pisemny o ukaranie należy złożyć prokuratorowi właściwemu lub najbliższemu, który skieruje go do prokuratora właściwego.

Ściganie jest wykluczone, jeśli przełożony lub uprawniona władza (art. 131) nie złożyli wniosku w ciągu trzech miesięcy. Termin ten liczy się od dnia, w którym osoba, uprawniona do wniosku, otrzymała wiadomość o czynie i osobie sprawcy.

Postępowanie sądowe obejmuje wszystkich, którzy mieli w czynie udział, niemniej popleczników, popierających przestępcę i ukrywaczy, choćby wniesiono o ukaranie tylko jednej z powyższych osób.

Cofnięcie wniosku nie jest dopuszczalne.

Prokurator działa na podstawie wniosku z urzędu, jako oskarżyciel publiczny.

Art. 134. Brak wniosku, wymienionego w artykułach poprzednich, nie stoi na przeszkodzie zaarrestowaniu zapobiegawczemu (tymczasowemu przytrzymaniu) sprawcy, jak niemniej przeprowadzeniu dochodzeń.

O wydaniu sędziowskiego nakazu zaarrestowania należy jednak zawiadomić bezzwłocznie osobę uprawnioną do złożenia wniosku, przytaczając okoliczności faktyczne przestępstwa, o ile są wiadome. Nakaz należy uchylić, jeśli w ciągu dni czternastu od doręczenia tego zawiadomienia nie oznajmiono sądowi, że wniosek złożono lub że zostanie złożony.

Zaarrestowanego należy wypuścić na wolność, jeżeli prokurator o to wniesie, albo jeśli w ciągu dwóch miesięcy po wykonaniu zaarrestowania niełoży sądowi (sędziemu śledczemu) właściwego wniosku prokuratorskiego, dołączając wniosek osoby uprawnionej (art. 131).

Art. 135. Jeżeli czyn oficera lub szeregowego P. P. ma cechy przestępstwa, ulegającego ukaraniu na wniosek według niniejszego rozporządzenia, oraz cechy przestępstwa, ulegającego ukaraniu według innych ustaw karnych, wówczas mimo to ściganie może nastąpić tylko w razie złożenia wniosku w myśl art. 131 niniejszego rozporządzenia; ograniczenie to nie ma jednak zastosowania względem czynów, zagrożonych w innych ustawach karnych karą cięższą, albo ściganych z oskarżenia prywatnego.

Art. 136. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych władny jest wydawać przepisy co do miejsca i sposobu wykonywania kar pozbawienia wolności na oficerach i szeregowych P. P.

Art. 137. Dla spraw o przestępstwa, przewidziane w niniejszym rozporządzeniu (art. 119–129) właściwe są sądy okręgowe.

W sprawach przeciwko oficerom i szeregowym P. P. o przestępstwa, popełnione w związku z pełnieniem służby:

- 1) delegatowi Ministra Spraw Wewnętrznych, wojewody, oraz przełożonych policyjnych, począwszy od komendanta wojewódzkiego wzwyż, należy zezwolić we każdym stadium sprawy na przeglądanie jej aktów w sądzie lub u prokuratora, o ile to nie tamuje biegu postępowania. Delegatem przełożonego policyjnego może być tylko oficer P. P.;
- 2) przed ukończeniem dochodzenia lub śledztwa należy zażądać opinii władzy, czy, o ile i w czym, uwzględniając warunki służby, czyn obwinionego naruszył obowiązujące przepisy. Opinię wydają: władze administracji ogólnej oraz przełożeni policyjni w tym zakresie, w jakim w myśl art. 3 niniejszego rozporządzenia policja tym władzom względnie przełożonym podlega. Opinię tę należy na rozprawie głównej odczytać. W razie potrzeby ustnego jej uzupełnienia należy przesłuchać biegłego z pośród osób, wskazanych przez władzę, która wydała opinię.

Art. 138. W przypadku art. 28 niniejszego rozporządzenia oficerowie i szeregowi P. P. od chwili doręczenia lub ogłoszenia rozkazu o wcieleniu do sił zbrojnych odpowiadają według kodeksu karnego wojskowego przed właściwymi sądami wojskowymi wedle przepisów ustawy wojskowego postępowania karnego.

TYTUŁ V.

Urzednicy kancelaryjni i niżsi funkcjonariusze do czynności pomocniczych.

Art. 139. Osobną kategorię w Policji Państwowej tworzą:

- a) urzednicy kancelaryjni,
- b) niżsi funkcjonariusze do czynności pomocniczych.

Wymienieni w punktach a) i b) pełnią czynności, nie wymagające uprawnień policyjno-wykonawczych, i takich uprawnień nie posiadają.

Art. 140. Do urzedników kancelaryjnych i niższych funkcjonariuszów do czynności pomocniczych mają zastosowanie ogólne przepisy: regulujące stosunki służbowe w państwowej służbie cywilnej, odpowiedzialność karną oraz obowiązki w zakresie służby wojskowej w czasie pokoju i wojny, ze zmianami, wymienionymi w następujących artykułach niniejszego tytułu.

Art. 141. Pod względem służbowym i osobowym podlegają urzednicy i niżsi funkcjonariusze do czynności pomocniczych właściwym przełożonym policyjnym, przyczem do niższych funkcjonariuszów do czynności pomocniczych i do urzedników kancelaryjnych od XII do X stopnia włącznie mają

zastosowanie przepisy niniejszego rozporządzenia o mianowaniu, przenoszeniu i rozwiązaniu stosunku służbowego, dotyczące szeregowych P. P., a do pozostałych urzędników kancelaryjnych – takie same przepisy, dotyczące oficerów P. P.

Art. 142. Przepisy, regulujące tryb postępowania dyscyplinarnego, dotyczące oficerów i szeregowych P. P., mają zastosowanie również i do urzędników kancelaryjnych oraz funkcjonariuszów niższych do czynności pomocniczych z tem, że asesory w komisjach dyscyplinarnych, rozpatrujący ich sprawy, będą powoływani z ich grona.

Komisjami dyscyplinarnymi, właściwymi dla spraw tych urzędników i funkcjonariuszów są: dla urzędników kancelaryjnych od XII do X stopnia włącznie i niższych funkcjonariuszów do czynności pomocniczych – komisje dyscyplinarne dla szeregowych P. P., dla pozostałych urzędników kancelaryjnych (od IX stopnia wzwyż) – komisja dyscyplinarna dla oficerów P. P.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE.

Art. 143. Znosi się przepisy, które nakładają na Policję Państwową obowiązki nie wchodzące w zakres jej zadań, określonych w niniejszym rozporządzeniu.

Najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1929 r. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia ustali, jakim organom mają być przekazane odnośne funkcje, spełniane dotąd przez Policję Państwową. W związku z tem Rada Ministrów władna jest powołać do życia potrzebne organy i określić ich organizację i sposób działania.

Art. 144. Organa Policji Państwowej mogą być używane do pobierania i ściągania danin, grzywien, opłat, kar pieniężnych i kosztów sądowych i administracyjnych oraz do doręczenia wezwań i innych pism sądowych i administracyjnych w zakresie, przewidzianym w obowiązujących dotychczas przepisach, nie dłużej, jak do dnia 1 kwietnia 1929 r.

Czynności, wymienione w ustępie poprzednim, wykonane będą nawet po terminie tam oznaczonym, jeżeli żądania ich wykonania w poszczególnych sprawach wpłynęły do dnia 31 marca 1929 r.

Art. 145. Po dniu 31 marca 1929 r. Policja Państwowa będzie doręczała pisma sądowe:

- a) jeżeli doręczenie pozostaje w związku z czynnością, poleconą policji przez sąd lub prokuratora, albo
- b) jeżeli w poszczególnym wypadku doręczenie w inny sposób mogłoby pociągnąć przez opóźnienie lub z innego powodu ujemne skutki dla prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

Rozporządzenie Ministrów: Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych określi bliżej wypadki, do których ma zastosowanie przepis punktu b).

Art. 146. Funkcjonariusze P. P. będący na służbie w Policji Państwowej w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia otrzymują w miejsce dotychczasowych stopni następujące stopnie oficerów względnie szeregowych P. P.:

Komendant Główny P. P. – stopień Generalnego Inspektora P. P.; inni wyżsi funkcjonariusze P. P. – stopnie oficerów P. P. równobrzmiące z dotychczasowymi stopniami; niżsi funkcjonariusze P. P. – stopnie szeregowych P. P. równobrzmiące z dotychczasowymi stopniami.

Art. 147. Postanowienia art. 36 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, nie mają zastosowania do tych oficerów P. P., którzy przed dniem jego wejścia w życie zostali przyjęci do Policji Państwowej.

Art. 148. Sprawę wyszkolenia i doszkolenia oficerów i szeregowych P. P., przyjętych na służbę przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, unormuje osobne rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 149. Szeregowi P. P., przyjęci na służbę przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile nie przeszli w P. P. 4-letni okres, winni złożyć zobowiązanie, przewidziane w ust. 2 art. 39 niniejszego rozporządzenia, przyczem okres ich służby dotychczasowej w P. P. winien być zaliczony do przewidzianego tym artykułem czasu służby.

Art. 150. Oficerowie i szeregowi P. P., którzy przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia otrzymali pisma, ustalające w służbie państwowej zgodnie z art. 116 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r.

o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), uważani będą za ustalonych w służbie w rozumieniu art. 95 niniejszego rozporządzenia niezależnie od czasu służby w Policji Państwowej.

Art. 151. Na przeciąg jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zawiesza się postanowienia ust. 1 art. 95 tegoż rozporządzenia w stosunku do wszystkich oficerów i szeregowych P. P. z wyjątkiem, zastrzeżonym w art. 150.

W ciągu tego okresu czasu władza mianująca jest w mocy rozwiązać w każdej chwili stosunek służbowy.

Rozwiązanie stosunku służbowego według postanowień może nastąpić: albo w drodze przeniesienia w stan spoczynku, przy zastosowaniu ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych (Dz. U. R. P. z r. 1924, Nr. 6, poz. 46), albo z przyznaniem odprawy według norm, ustalonych w ust. 4 art. 95 niniejszego rozporządzenia.

Art. 152. Postanowienia art. art. 89 i 90 mają zastosowanie również w tych wypadkach, gdy oficerowie i szeregowi P. P. utracili życie lub całkowitą zdolność do pracy przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia w warunkach, przewidzianych w tych artykułach, z wyjątkiem wypadków, kiedy wdowa po oficerze lub szeregowym P. P. przez powtórne zamążpójście uzyskała środki utrzymania.

Sposób i termin wypłaty odszkodowania w tych wypadkach określi rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 153. Rada Ministrów ustali nazwy dla organów, które dotychczas używały nazwy „Policja”, a do których według postanowienia art. 2 niniejszego rozporządzenia nazwa ta nie może mieć zastosowania.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

Art. 154. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą ustawa o Policji Państwowej z dnia 24 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 61, poz. 363) oraz wszystkie inne przepisy sprzeczne z tem rozporządzeniem.

Art. 155. Wykonanie tego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i właściwym ministrom.

Art. 156. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w piętnaście dni po ogłoszeniu.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

Rozporządzenie z dnia 2 marca 1920 r. Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia policji państwowej

Niniejszem ustaliam na zasadzie art. 40 ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. o policji państwowej (Dziennik Praw P. P. № 61 poz. 363) następujące zasady, dotyczące umundurowania i uzbrojenia funkcjonariuszów Policji Państwowej:

Art. 1. Zasadniczy kolor munduru granatowy, zaś dystynkcji błękitny i srebrny.

Art. 2. Niżsi funkcjonariusze:

- a) kurtka kroju półwojskowego, marszczona z tyłu, jak we frenchach, z czterema kieszeniami wewnętrznymi, z kwadratowymi klapami, zapinanymi na jeden guzik (tab. № 1). Naramienniki koloru munduru z liczbą rzymską, koloru białego, oznaczającą okręg policji państwowej (tab. № 2). Kołnierz stojąco wykładany z błękitną wypustką dookoła, na rogach którego naszyte są z dwóch stron sukienne błękitne parole i na takowych numer osobisty policjanta, mankiety przy rękawach okrągłe, również z wypustkami,
- b) spodnie breechesy do butów bez wypustek,
- c) płaszcz dwurzędowy po sześć guzików z każdej strony, szeroki, kroju angielskiego, z dwiema poziomymi przeciętymi wewnętrznymi kieszeniami z kwadratowymi klapami, nadto po bokach pod rękawami, dwie patki zapinane na jeden guzik do podtrzymania skórzanego pasa (tab. № 3); policja konna nosi płaszcze rozcinane z tyłu. Noszenie płaszcza bez pasa jest niedopuszczalne,
- d) czapka koloru munduru, fasonu angielskiego z daszkiem skórzanym czarnym (5 cm długości) z paskiem skórzanym czarnym z wypustką błękitną dookoła górnego szwu, oraz na górnej części otoku, z orłem państwowym bez tarczy wielkości 4 cm., przymocowanym do górnej części czapki, na otoku czapki, poniżej orła, umieszczony jest numer osobisty policjanta (tab. № 4),
- e) hełm przy pełnieniu służby z orłem dużego formatu z numerem osobistym policjanta,
- f) buty zasadniczo wysokie z cholewami,
- g) pas. Przy pasie krótki pałasz, zawieszony na żabce; u posterunkowych bez chwasta, u przodowników i starszych przodowników z chwastem skórzanym czarnym, u policjantów miejskich rewolwer i pałasz w pochwie,
- h) guziki białe – prawie półkoliste z orłem państwowym,
- i) przepaska. Wszyscy funkcjonariusze policji miejskiej, pełniący służbę, noszą na lewym ramieniu przepaskę, zrobioną z taśmy, w poprzeczne białe i amarantowe paski, na 6 cm., szerokiej, przymocowanej za pomocą sprzączki na wysokość 12 cm. ponad kostką ręki (tab. № 5),
- j) broń: karabin lub rewolwer i krótki pałasz, dla policji konnej szabla wzoru kawaleryjskiego z chwastem skórzanym,
- k) ostrogi i akselbanty: konni policjanci mają prawo używania ostróg i akselbantów niemieckich włóczkowych na lewym ramieniu z końcami metalowymi na ciemno szmelcowanymi,

Oznaki szarż:

- 1) posterunkowy – kurtka, płaszcz, spodnie, czapka, jak wyżej,
- 2) st. posterunkowy – kurtka, płaszcz, spodnie, jak u posterunkowego, zaś na lewym ramieniu powyżej łokcia 1 kąt ostrzem na dół z błękitnego sukna, szerokości 1 i pół cm.,
- 3) przodownik – kurtka, płaszcz, spodnie, jak u posterunkowego; nadto na lewym rękawie naszyty ponad łokciem jeden kąt ostrzem na dół z taśmy srebrnej szerokości 1 i pół cm.; błękitny parol na kołnierzu obszyty taśmą szerokości 1 cm.,
- 4) st. przodownik – kurtka, płaszcz i spodnie, jak u posterunkowego, nadto na rękawach 2 srebrne kąty tej szerokości i na tem miejscu, co u przodowników, zaś cały kołnierz obszyty dookoła srebrną taśmą szerokości 1 cm.

Niżsi funkcjonariusze, którzy ukończyli szkołę policyjną, mają naszyte na wewnętrznych końcach obu paroli błękitnych po jednym guziku (tab. № 6).

Art. 3. Wyżsi funkcjonariusze:

- a) kurtka kroju frencha francuskiego, zapiana na sześć guzików z czterema kieszeniami naszywanymi i kwadratowymi klapami, zapinanymi na jeden guzik każda. Naramienniki koloru munduru. Kołnierz stojąco-wykładany z błękitną wypustką dookoła. Mankiety przy rękawach zakończone ostreimi kątami i obszyte błękitną wypustką (tab. № 7). Ponadto jest dozwolone noszenie kurtki kroju jak u niższych funkcjonariuszów z tym, że kieszenie są naszywane,
- b) spodnie breechesy do butów, spodnie długie z błękitną wypustką. Nadto latem pozwala się nosić spodnie koloru jasno-kawowego również z błękitną wypustką,
- c) płaszcz jak u niższych funkcjonariuszów, przyczem poza służbą dozwala się noszenie pasa z tego materiału co i płaszcz (tab. № 8),
- d) czapka wzoru jak u niższych funkcjonariuszów z paskiem (podpinką) srebrną. Na czapce, jako odznaka wyższych funkcjonariuszów, gwiazda srebrna czteroramienna (tab. № 4),
- e) pas z paskiem pomocniczym przez prawe ramię, przy pasie pałasz na rapciach skórzanych z porte épée skórzanym, zakończonym chwastem srebrnym pełnym, nadto pochwa do rewolweru. Poza służbą wolno nosić pałasz na pasku pod surdudem.
- f) guziki, jak u niższych funkcjonariuszów,
- g) broń: pałasz i rewolwer,
- h) ostrogi i akselbanty: wyżsi funkcjonariusze konnej policji mają jedwabne akselbanty z końcami metalowymi białymi na lewym ramieniu. Wyżsi funkcjonariusze policji służby inspekcyjnej oraz adjutanci noszą te same akselbanty na prawym ramieniu. Prawo noszenia ostróg przysługuje tym wszystkim wyższym funkcjonariuszom, którzy noszą akselbanty i tym, dla których przewidziane są dla użytku konie,
- i) oznaki szarż: na kołnierzu i rękawach munduru i płaszcza:
X kat. – na parolu kołnierza wyhaftowana jedna srebrna palmeta, pozatem żadnych oznak na kołnierzu i rękawach (tab. № 9),
IX kat. – na parolu kołnierza wyhaftowana jedna srebrna palmeta; wewnętrzny koniec parolu błękitnego zakończony srebrnym kątem szerokości 0,6 cm., na rękawach jeden kąt srebrny ostrzem do góry, szerokości 1 cm. (tab. № 10),
VIII kat. – na kołnierzu jedna palmeta, parol zakończony 2 srebrnymi kątami, z których pierwszy zewnętrzny szerokości 0,6 cm., drugi 0,4 cm., na obu rękawach munduru i płaszcza dwa srebrne kąty zwrócone ostrzem do góry z których zewnętrzny 1 cm., wewnętrzny pół cm. szerokości (tab. № 11),
VII kat. – na kołnierzu jedna palmeta, parol zakończony 3 srebrnymi kątami; na rękawach trzy srebrne kąty (tab. № 12),
VI kat. – na kołnierzu podwójna palmeta, parol zakończony kątem z jednym węzłem (tab. № 13), na rękawach kąt z jednym węzłem,
Vb kat. – na kołnierzu podwójna palmeta, parol zakończony kątem z pojedynczym węzłem i jednym kątem zwykłym, na rękawach kąt z węzłem pojedynczym i 1 kąt zwykły (tab. № 14),
Va kat. – na kołnierzu podwójna palmeta, parol zakończony kątem z pojedynczym węzłem i dwoma kątami zwykłymi. Na rękawach kąt z węzłem pojedynczym i dwa kąty zwyczajne 9 (tab. № 15),
IV kat. – na kołnierzu potrójna palmeta, parol zakończony kątem z potrójnym węzłem; na rękawach 1 kąt z potrójnym węzłem (tab. № 16).

Art. 4. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poleca się Komendantowi Głównemu Policji.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw.

Przepisy przejściowe.

Art. 1. Wszyscy wyżsi funkcjonariusze policji obowiązani są w ciągu dni 14 od dnia ogłoszenia niniejszych przepisów w Dzienniku Ustaw R. P. usunąć z czapek orła dotychczasowego oraz bączek oficerski i nałożyć orła przepisanego z gwiazdką czteroramienną.

W tym samym terminie niżsi funkcjonariusze policji obowiązani są nałożyć na czapkach przepisanego orła. Dotychczasowe oznaki szarż policyjnych oraz dystynkcje zezwala się nosić w ciągu trzech miesięcy od daty ogłoszenia niniejszych przepisów, mundury zaś i płaszcz kroju dotychczasowego – aż do znoszenia.

Art. 2. Tymczasowo aż do odwołania z powodu braku sukna granatowego zezwala się używanie mundurów koloru szarego, jednakże naramienniki na mundurze winny być granatowe. Zezwala się również używanie aż do odwołania złotych guzików z orłem państwowym z powodu znacznego zapasu.

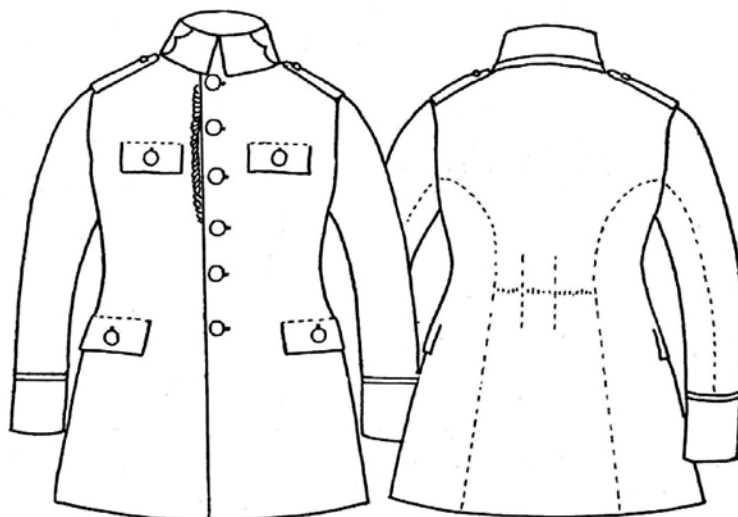
Art. 3. Tymczasowo aż do odwołania zezwala się noszenie trzewików z owijaczami koloru munduru zamiast wysokich butów z cholewami.

Art. 4. Termin wprowadzenia hełmów i przepisy, dotyczące ich noszenia na służbie, zostaną ustalone rozporządzeniem późniejszym.

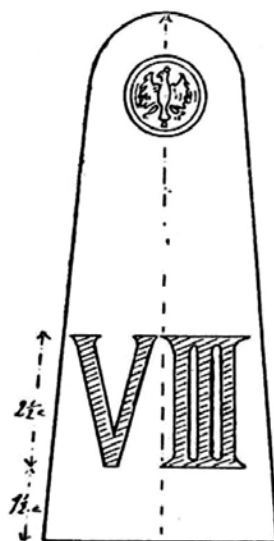
Warszawa, dnia 2 marca 1920 r.

Minister Spraw Wewnętrznych
S. Wojciechowski

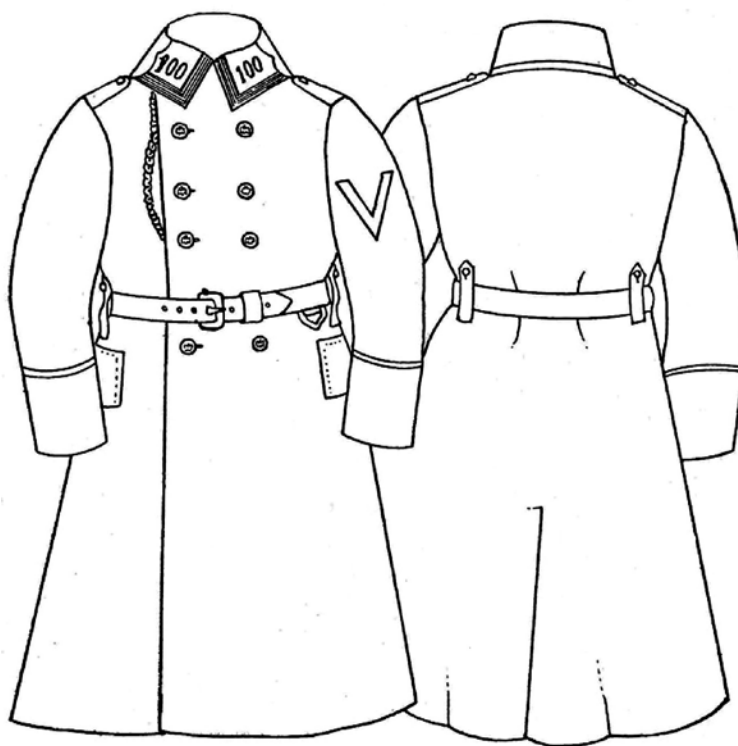
Tablica 1.



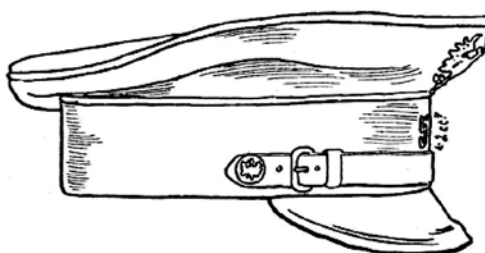
Tablica 2.



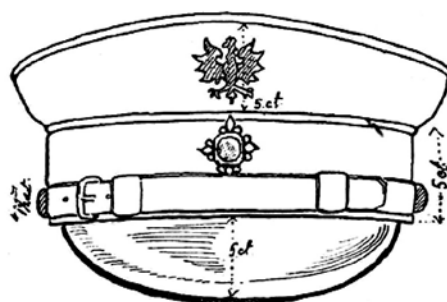
Tablica 3.



Tablica 4a.



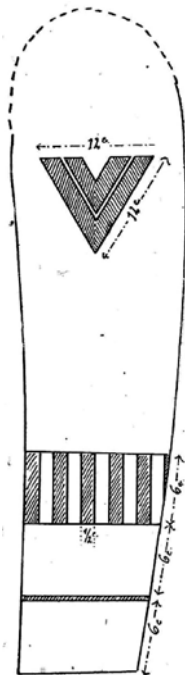
Tablica 4b.



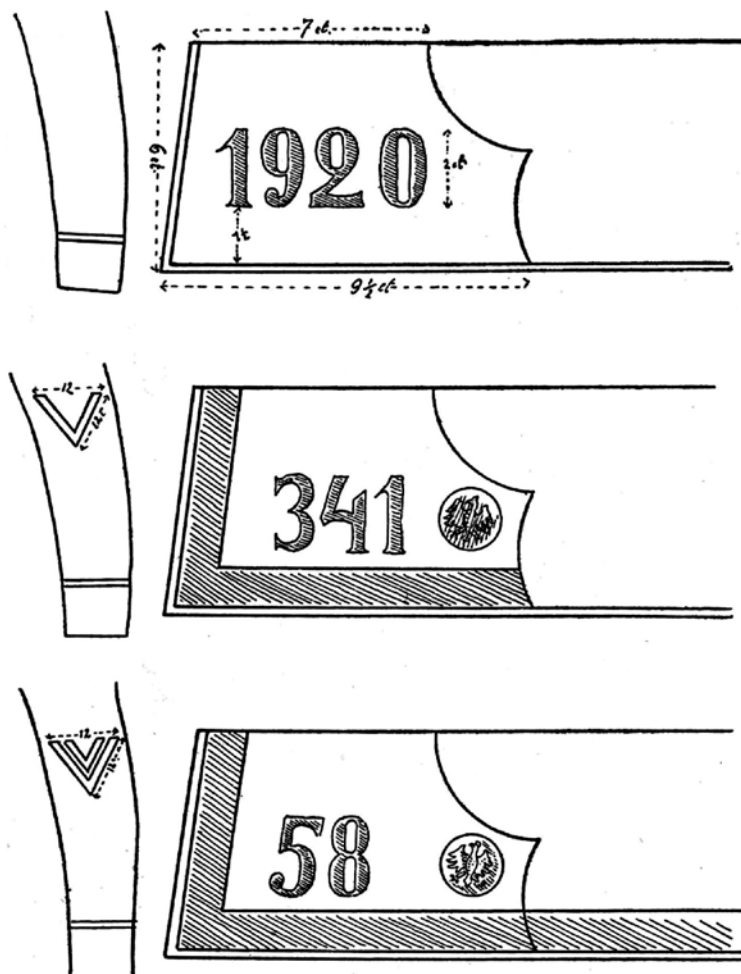
Tablica 4c. Znaczek na czapkę.



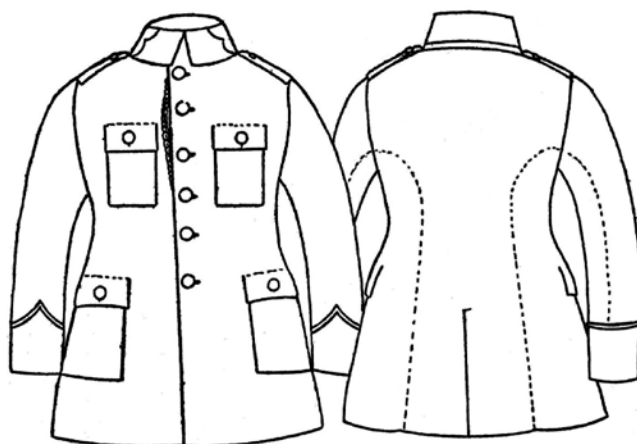
Tablica 5.



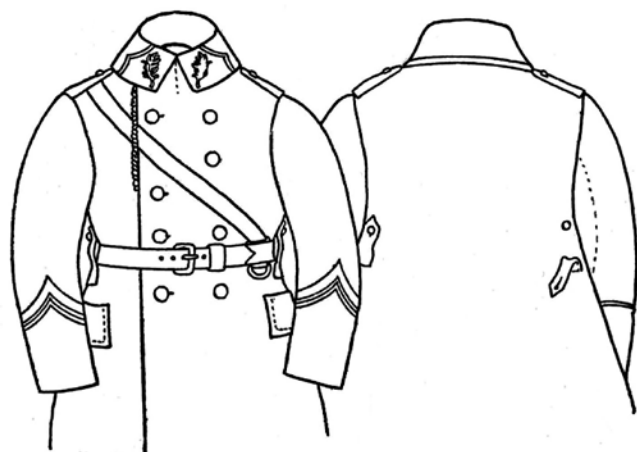
Tablica 6.



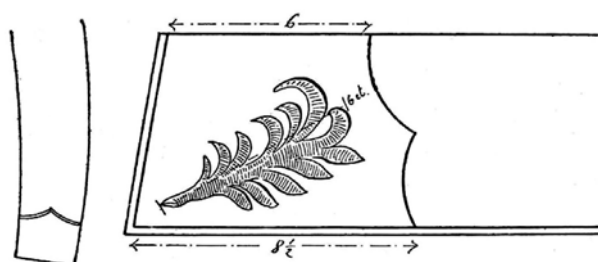
Tablica 7.



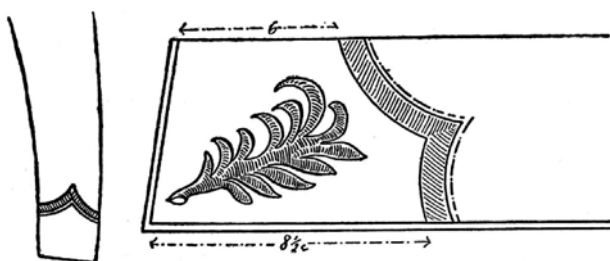
Tablica 8.



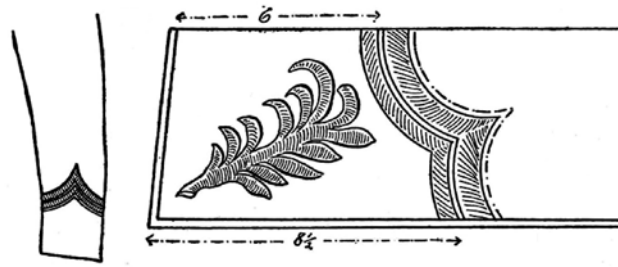
Tablica 9.



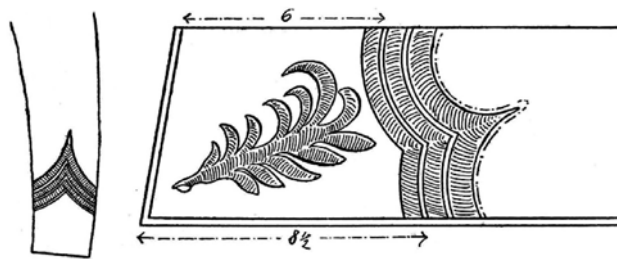
Tablica 10.



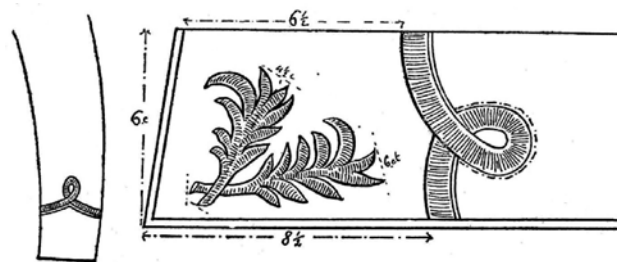
Tablica 11.



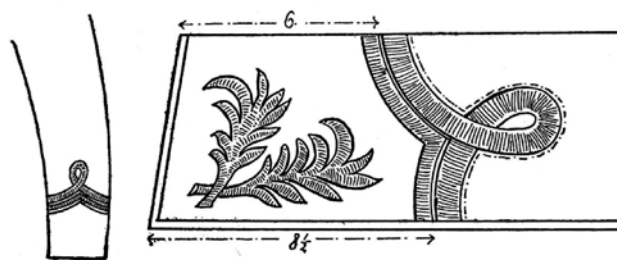
Tablica 12.



Tablica 13.



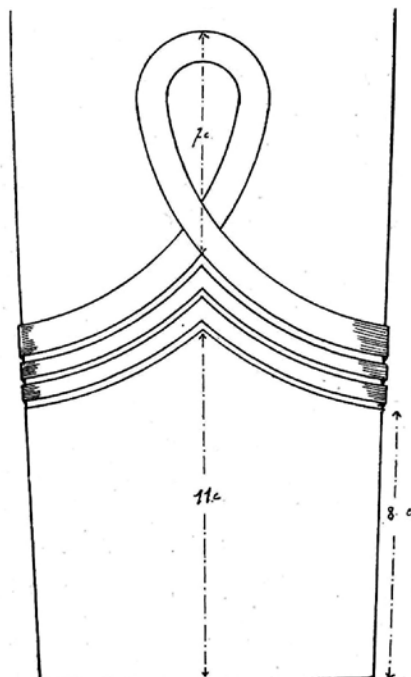
Tablica 14.



Tablica 15.



Tablica 15b.



Tablica 16.



Akty prawne

Ustawa z dnia 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej (Dz. P. P. P. Nr 61, poz. 363).

Ustawa z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszów policji państwowej (Dz. U. Nr 65, poz. 431).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej dnia z 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 257).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z 2 marca 1920 r. w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia policji państwowej (Dz. U. Nr 26, poz. 159).

Literatura

85 lat Polskiej Policji, red. G. Kędzińska, Szczytno 2004.

Majer P., *Ustawy Polskiej Policji (1791–1990). Źródła z komentarzem*, Szczytno 2007. Art. 5 ustawy z 24 lipca 1919 r. o Policji Państwowej.

Misiuk A., *Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów od X wieku do współczesności*, Szczytno 2006.

Misiuk A., *Historia Policji – skrypt dla studentów WSPol. w Szczytnie*, Szczytno 1997.

Misiuk A., *Policja Państwowa 1919–1939*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996.